

Національний технічний університет
"Дніпровська політехніка"

Навчально-науковий Інститут економіки
Фінансово-економічний факультет

Кафедра економічного аналізу і фінансів

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

до кваліфікаційної роботи
ступеню бакалавр

студента Раєвської Ірини Сергіївни

(ПІБ)

академічної групи 072-18зек-1 (заочна форма навчання)

(шифр)

спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»

(код і назва спеціальності)

освітньо-професійної програми: «Фінанси, банківська справа та страхування»

на тему: «Визначення надійності та ліквідності кредитної установи (на прикладі АТ КБ «ПриватБанк»)»

Керівники	Прізвище, ініціали	Оцінка за шкалою		Підпис
		рейтинговою	інституційною	
Кваліфікаційної роботи	Доценко О.Ю.	78	78	
Рецензент	Алмош О.М.	80	80	
Нормоконтролер	Доценко О.Ю.	75	75	

Національний технічний університет
"Дніпровська політехніка"

Навчально-науковий Інститут економіки
Фінансово-економічний факультет

Кафедра економічного аналізу і фінансів

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА
до кваліфікаційної роботи
ступеню бакалавр

студента Раєвської Ірини Сергіївни

(ПІБ)

академічної групи 072-18зск-1 (заочна форма навчання)

(шифр)

спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»

(код і назва спеціальності)

освітньо-професійної програми: «Фінанси, банківська справа та страхування»

на тему: «Визначення надійності та ліквідності кредитної установи (на прикладі АТ КБ «ПриватБанк»)»

Керівники	Прізвище, ініціали	Оцінка за шкалою		Підпис
		рейтинговою	інституційною	
Кваліфікаційної роботи	Доценко О.Ю.			
Рецензент				
Нормоконтролер	Доценко О.Ю.			

Дніпро
2021

**Національний технічний університет
"Дніпровська політехніка"**

ЗАТВЕРДЖЕНО:

завідувач кафедри

економічного аналізу і фінансів

(повна назва)

О.В.Срмошкіна

(підпис)

(прізвище, ініціали)

« _____ » _____ 2021 року

**ЗАВДАННЯ
на кваліфікаційну роботу
ступеню бакалавр**

студенту Раєвській І.С. _____ академічної групи **072-18зск-1**
(прізвище, ініціали) (шифр)

спеціальності **072 «Фінанси, банківська справа та страхування»**

(код і назва спеціальності)

На тему: «Визначення надійності та ліквідності кредитної установи (на прикладі АТ КБ «ПриватБанк»)»

затверджену наказом ректора НТУ "Дніпровська політехніка" від _____ № _____ -л

Розділ	Зміст	Термін виконання
ВСТУП	Актуальність теми, мета і завдання, об'єкт і предмет роботи, методи, наукова та практична цінність, апробація результатів, публікації, структура роботи	03.05.2021- 06.05.2021
Розділ 1	Теоретико-методичні підходи до визначення надійності та ліквідності кредитних установ	07.05.2021- 16.05.2021
Розділ 2	Аналіз надійності та ліквідності кредитних установ на прикладі АТ КБ «Приватбанк»	17.05.2021- 27.05.2021
Розділ 3	Планування надійності та ліквідності АТ КБ «Приватбанк»	28.05.2021- 03.06.2021
ВИСНОВКИ		04.06.2021- 06.06.2021
Демонстраційний матеріал	Підготовка демонстраційного матеріалу до захисту	07.06.2021- 10.06.2021

Завдання видано

_____ (підпис керівника)

Доценко О.Ю.

(прізвище, ініціали)

Дата видачі завдання 19.04.2021 р.

Дата подання до екзаменаційної комісії 14.06.2021 р.

Завдання прийнято до виконання

_____ (підпис студента)

Раєвська І.С.

(прізвище, ініціали)

РЕФЕРАТ

Раєвська І.С. – Визначення надійності та ліквідності кредитної установи (на прикладі АТ КБ «Приватбанк») – Кваліфікаційна робота на правах рукопису.

Кваліфікаційна робота на здобуття освітньо-кваліфікаційного рівня бакалавра за спеціальністю 072 «Фінанси, банківська справа та страхування» – Національний технічний університет «Дніпровська політехніка», 2021.

Мета кваліфікаційної роботи – оцінка надійності та ліквідності АТ КБ «Приватбанк».

У вступі викладено сучасний стан проблеми, обґрунтована актуальність теми, конкретизовано задачі кваліфікаційної роботи, визначено об'єкт і предмет дослідження.

У першому розділі розглянуті існуючі теоретико-методичні основи визначення надійності та ліквідності кредитних установ.

У другому розділі надана характеристика поточної діяльності АТ КБ «Приватбанк», проведено аналіз надійності та ліквідності та зроблені висновки щодо результативності та економічної доцільності функціонування банку.

У третьому розділі кваліфікаційної роботи здійснено планування надійності та ліквідності банку, розраховані прогностичні показники на основі результатів діяльності банку.

Отримані результати можуть бути використані АТ КБ «Приватбанк» для забезпечення ліквідності та надійності в майбутніх періодах.

**БАНК, ФІНАНСОВИЙ СТАН, НАДІЙНІСТЬ, ЛІКВІДНІСТЬ, КАПІТАЛ,
РЕЗЕРВИ, ПРОГНОЗ.**

ABSTRACT

Raievska I.S. Determining reliability and liquidity of a credit institution ((in terms of CB PrivatBank JSC)- Manuscript.

Qualification work for obtaining an educational qualification level of bachelor in specialty 072 "Finance, Banking and Insurance" - Dnipro University of Technology, Dnipro, 2021.

The purpose of the qualification work is to assess the reliability and liquidity of CB PrivatBank JSC

The introduction describes the current state of the problem, substantiates the relevance of the topic, specifies the tasks of qualification work, defines the object and subject of the study.

The first chapter examines the existing theoretical and methodological foundations for determining the reliability and liquidity of credit institutions.

The second section gives a description of the current activity of CB PrivatBank JSC, conducted a reliability and liquidity analysis and made conclusions about the efficiency and economic feasibility of the bank.

In the third section of the qualification work the planning of measures to improve the reliability and liquidity of the bank was carried out, forecast indicators were calculated on the basis of factor analysis of the bank's performance.

The results obtained can be used by CB PrivatBank JSC to exit the financial crisis and ensure the profitability of its activities in future periods.

BANK, FINANCIAL STATE, RELIABILITY, LIQUIDITY, CAPITAL, RESERVES, FORECAST.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	6
РОЗДІЛ 1 ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ПІДХОДИ ДО ВИЗНАЧЕННЯ НАДІЙНОСТІ ТА ЛІКВІДНОСТІ КРЕДИТНИХ УСТАНОВ...	9
1.1. Поняття надійності та ліквідності кредитних установ.....	9
1.2. Законодавче регулювання надійності та ліквідності кредитних установ	14
1.3. Методичні підходи до планування надійності та ліквідності кредитних установ	21
Висновки по розділу 1.....	26
РОЗДІЛ 2 АНАЛІЗ НАДІЙНОСТІ ТА ЛІКВІДНОСТІ КРЕДИТНИХ УСТАНОВ НА ПРИКЛАДІ АТ КБ «ПРИВАТБАНК».....	28
2.1. Характеристика банку, його місце в банківській системі України. Стан та тенденції розвитку.....	28
2.2. Аналіз балансу банку АТ КБ «Приватбанк».....	30
2.3. Аналіз ліквідності банку АТ КБ «Приватбанк».....	39
2.4. Аналіз надійності комерційного банку АТ КБ «Приватбанк».	46
2.5. Аналіз фінансових результатів АТ КБ «Приватбанк».....	50
Висновки по розділу 2.....	54
РОЗДІЛ 3 ПЛАНУВАННЯ НАДІЙНОСТІ ТА ЛІКВІДНОСТІ АТ КБ «ПРИВАТБАНК»	56
3.1. Планування надійності та ліквідності на прикладі АТ КБ «Приватбанк» методом екстраполяції минулих періодів	56
3.2. Планування ліквідності на прикладі АТ КБ «Приватбанк» за допомогою аналітико-прикладного інструментарію.....	61
3.3. Шляхи щодо забезпечення ліквідності в АТ КБ «ПриватБанк».	64
Висновки по розділу 3.....	72
ВИСНОВКИ.....	74
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	77
ДОДАТКИ	80

ВСТУП

Актуальність теми дослідження. Зміни в економіці України різко впливають на напрямок і темпи розвитку банківської системи, набуваючи рис динамізму та конкурентоспроможності. У сучасних умовах оцінка фінансової стійкості банків є завданням, яке намагаються вирішити державні органи, банки та комерційні організації. Їх мета - знайти критерій, який дозволить порівняти банки з точки зору фінансової стабільності.

Існуючі підходи до оцінки фінансової стійкості та довіри банків відрізняються кількістю факторів, що враховуються системою показників, що характеризують складові фінансової стійкості, пороговими значеннями показників тощо. Більше того, існуючі методи в основному призначені для самих банків і не дозволяють всім учасникам ринку на основі відкритої інформації надавати достатню інформацію ступінь довіри для об'єктивної оцінки стабільності кожного банку та банківської системи в цілому.

Управління ліквідністю банку - це складний багатофакторний процес, який включає не тільки мінімізацію ризику ліквідності, але й досягнення основної мети бізнесу, а саме прибутку. Цій галузі банківського менеджменту присвячено чимало зарубіжних та вітчизняних наукових праць. Такі іноземні та вітчизняні вчені зробили вагомий внесок у наукову та практичну діяльність банківських установ, пов'язану з управлінням та регулюванням ліквідності., як: В.В. Бабанов, І.А. Бланк, С.П. Вожжов, О.В. Дзюблюк, Ж.М. Довгань, О.І. Лаврушин, Б.Л. Луців, 4 О.В. Молчанов, А.М. Мороз, П.С. Роуз, Ю.С. Серпенінова, Дж. Сінкі, В.С. Стельмах.

Мета і задачі кваліфікаційної роботи. Метою даної роботи є теоретичне обґрунтування найбільш ефективного методологічного підходу до визначення надійності та ліквідності комерційного банку.

Для досягнення головної мети в роботі було поставлено та вирішено ряд теоретичних і практичних завдань:

- розкривається сутність та економічний зміст визначення надійності та ліквідності кредитних установ.

- досліджено стан надійності та ліквідності АТ КБ «Приватбанк»;

- обґрунтовано вибір найбільш ефективного методичного підходу щодо планування надійності та ліквідності банку.

Об'єктом дослідження є процес організації надійності та ліквідності комерційного банку.

Предметом дослідження є теоретичні та практичні положення, методичні підходи, моделі та методи, що визначають організацію надійності та ліквідності комерційного банку.

Методи дослідження. Для визначення поставлених у роботі завдань використовувалися загальнонаукові та спеціальні методики та методи дослідження. Зокрема, застосовано загальнонауковий метод визначення надійності та ліквідності; Систематичний підхід до визначення теоретичних основ формування надійності та ліквідності комерційного банку. Для оцінки структури та динаміки надійності та ліквідності банку використовувалися методи аналізу та синтезу; узагальнення; методи фінансового аналізу

Інформаційною базою кваліфікаційної роботи є чинні законодавчі та нормативні акти; наукові дослідження вітчизняних та зарубіжних економістів, а також звітні дані банку

Практичне значення одержаних результатів.

Одержані результати носять реальний характер і можуть бути використані в АТ КБ «Приватбанк» з метою удосконалення системи управління ліквідністю банку.

Апробація результатів дослідження Основні результати роботи та їх практична значущість висвітлені на студентській науково-практичній інтернет-конференції. Розвиток фінансової системи країни в умовах глобалізації відбувся на кафедрі економічного аналізу та фінансів НТУ «Дніпровська політехніка» (м. Дніпро, 2021 р.).

Особистий внесок автора. Кваліфікаційна робота є самостійною працею. Усі результати, викладені у роботі, отримані автором особисто.

Структура та обсяг роботи. Кваліфікаційна робота складається зі вступу трьох розділів і висновків, загальний обсяг роботи становить 79 сторінки. Робота містить 21 таблицю, 7 рисунків, список використаних джерел зі 31 найменування, 2 додатки.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ПІДХОДИ ДО ВИЗНАЧЕННЯ НАДІЙНОСТІ ТА ЛІКВІДНОСТІ КРЕДИТНИХ УСТАНОВ

1.1. Поняття надійності та ліквідності кредитних установ

Кризові явища, які сьогодні притаманні як світовій, так і національній економіці, змушують банки працювати в умовах підвищеного ризику. Складні макрофінансові умови в країні, зростання напруженості в конкурентному середовищі банку, погіршення геополітичної ситуації та невизначеність, властиві сучасному економічному середовищу, вимагають все більшої уваги до ліквідності банку та механізмів його ефективного управління.

Ліквідність банку для вітчизняних вчених та практиків була предметом особливої уваги під час кризи, що сталася у фінансовому секторі економіки країни в 2014 році. Криза показала, як швидко може проявлятися відсутність ліквідності у банку та як швидко вичерпуються джерела його фінансування, посилюючи проблему оцінки активів та достатності капіталу [1].

В таких умовах ліквідність банку є одним з основних критеріїв забезпечення фінансової стійкості банку, який безпосередньо залежить від якості та можливості ефективного виконання його функцій. Забезпечення ліквідності банківської справи є запорукою не тільки безперебійного та безперешкодного функціонування кожного банку, але й банківської системи та всієї національної економіки. Тому побудова сучасної системи ліквідності банків набуває все більшого значення, і її вивчення неможливе без виявлення теоретичних аспектів визначення сутності та її видів.

Однак, незважаючи на те, що ліквідність банку вважається однією з найважливіших системних особливостей будь-якого вітчизняного банку, єдиного підходу до її визначення не існує. Тому це питання залишається суперечливим як для сучасних теоретиків, так і для практиків.

Незважаючи на те, що вищезазначені підходи до визначення ліквідності банків не можуть бути узагальненими, ми можемо вказати найпоширеніші погляди:

- це здатність використовувати деякі активи банку у формі готівки або швидко конвертувати їх у готівку, а також здатність активу зберігати номінальну вартість незмінною;

- якісні особливості предмета ділових відносин та можливість своєчасного погашення понесених зобов'язань [8];

- співвідношення активів і пасивів або зобов'язань та методи їх задоволення [9]

Сучасні відносини між банком та клієнтом орієнтовані на своєчасне повернення коштів з депозитів або поточних рахунків, можливість використання кредитних коштів, нові сучасні технології та ІТ-платформи, що дозволяють здійснювати швидкі платежі. Слід пам'ятати, що коефіцієнт ліквідності банку обернено пропорційний коефіцієнту прибутковості банку. Отже, чим більше активів у банку в ліквідній формі, тим менша частка цих активів бере участь у отриманні доходу, і навпаки. Тому управлінські дії банківських менеджерів перебувають під постійним впливом вирішення дилеми "ліквідність - прибутковість" [14].

За результатами опитування виявили, що ліквідність банку - це стан, який характеризується здатністю залучати достатньо часу вільних коштів фізичних та юридичних осіб, інвестувати в економічний розвиток, кредитування та розрахунки з урахуванням власних ресурсів. потенціал розвитку та стратегія.

Для створення механізму управління ліквідністю банку необхідно структурувати контекст окремих його типів, у межах яких він управляється.

Термін «ліквідність» походить від латинського liquidus, що у перекладі означає ліквідний, тобто поточний, тобто ліквідність характеризується простотою продажу, продажу, перетворення багатства та інших активів у грошові кошти. [1].

Термін «банківська ліквідність» набуває широкого застосування в теорії та практиці банківської справи у другій половині 1930-х років. XX ст. завдяки працям Дж. Кейнс - засновника першої макроекономічної доктрини регулювання ринкової економіки. У своїй праці «Загальна теорія зайнятості, відсотка і гроші» (1936) Дж. Кейнс описував психологічний мотив «переваги ліквідності» - прагнення суб'єктів господарювання зберігати свої доходи готівкою. Під «грошима» Кейнс розуміє готівку - золоті монети і банкноти, а також будь-які кошти, які є легальними і прийнятними платіжними засобами в конкретній економічній системі: кошти на поточних грошових рахунках, казначейські векселі тощо. Такі кошти можна вільно використовувати в будь-який час як зручний засіб платежу при здійсненні операцій між різними юридичними та фізичними особами [2].

Дж. Кейнс вважав, що стан ліквідності задовольняє наявність грошей. У банківському секторі такий підхід до розуміння ліквідності означає можливість та легкість обігу різних банківських інвестицій (його активів) у грошовій формі для виконання зобов'язань перед кредиторами. Безперечно, під впливом теорії Дж. Кейнса про "надання виплат з ліквідності" виникла ідея про ліквідність банку як його здатність виконувати боргові зобов'язання за допомогою активних статей балансу (насамперед грошових коштів на рахунках та на рахунках в інших банках).

Дж. Сінкі зазначає, що ліквідність насамперед необхідна, щоб банки були готові зняти депозити та задовольнити попит на кредити. Непередбачені зміни потоків спричиняють проблеми з ліквідністю банків. Він також поєднує ліквідність банку безпосередньо з активами банку. вказує на те, що банк здатний забезпечити ліквідність за наявності високоліквідних фінансових активів, які легко передаються. Вимоги до ліквідності означають, що фінансові активи повинні бути доступні власникам у короткий термін (протягом дня) за номінальною вартістю. Вимоги до трансферту означають, що право власності на фінансові активи має бути передане за номінальною вартістю іншому суб'єкту господарювання у формі, яку вони приймають.

Американський економіст Е. Рид відзначає, що банк вважається ліквідним, якщо обсяг його грошових активів та інших ліквідних активів, а також здатність швидко мобілізувати кошти з інших джерел, достатніх для своєчасного погашення боргових та фінансових зобов'язань. Крім того, банк повинен мати достатні резерви ліквідності для задоволення практично будь-яких непередбачених фінансових потреб. [3]

У радянські часи поняття "ліквідності" вважалося характерним лише для капіталістичної економічної системи, в якій можливі кризові потрясіння. Зокрема, наукова література вважала ліквідність:

здатність капіталістичних компаній виконувати свої зобов'язання перед кредиторами;

торгівля матеріальними активами та різними видами фіктивного капіталу готівкою, тобто ліквідністю є власністю активів суб'єкта господарювання, зокрема їх мобільністю, мобільністю, яка полягала в можливості швидкого перетворення в грошові кошти. [3]

Загалом, ліквідність суб'єкта господарювання може характеризуватися такими параметрами, як: наявність ліквідних активів для виконання зобов'язань постачальників, підрядників, бюджету та різних кредиторів; достатність власних засобів існування (оборотні активи та основні засоби, які характеризуються якісними та кількісними показниками) залежність від зовнішніх джерел фінансування.

Крім того, ліквідність суб'єкта господарювання визначається величиною позабалансових зобов'язань, надійністю суб'єкта господарювання у здійсненні платежів та загальною культурою взаємовідносин з підрядниками, здатністю суб'єкта господарювання випускати цінні папери, на які існує попит на ринку. У разі продажу (злиття, придбання) ліквідність суб'єкта господарювання переходить до ліквідності об'єкта. Це реальна оцінка майна суб'єкта господарювання - матеріальної та нематеріальної, здатності продавати активи та діяльність з найменшими втратами.

У сучасних економічних умовах ліквідність банків також може розглядатися як багаторівнева категорійна система, що поєднує в собі поняття:

- ліквідність банківської системи,
- ліквідність банку
- ліквідність балансу банку (ліквідність активів, ліквідність зобов'язань).

Ліквідність банківської системи - це можливість своєчасно виконувати всі зобов'язання перед вкладниками, кредиторами та акціонерами банківських установ, здатність повністю збирати безкоштовні кошти підприємств та фізичних осіб, надавати позики та інвестувати кошти в економічний розвиток [4].

Ліквідність банку - це його здатність своєчасно виконувати свої зобов'язання. Іншими словами, сума його коштів, яку можна швидко залучити з інших джерел, дозволяє їй виконати зобов'язання, відображені в своїх зобов'язаннях по балансу. Зокрема, для підтримки ліквідності банк повинен мати резерв для покриття умовних зобов'язань, який може бути наслідком змін на грошовому ринку та фінансового стану клієнтів чи банків-партнерів.

Ліквідність банку є гарантією його стабільності, оскільки банк з достатнім рівнем ліквідності може виконувати для себе такі функції з мінімальними витратами:

здійснювати платежі від імені клієнтів;

повернути кошти кредиторам (вкладникам) як зі строком погашення, так і раніше;

оплата за випущені цінні папери;

нести відповідальність за зобов'язання, які можуть виникнути в майбутньому, включаючи позабалансові зобов'язання.

Ліквідність балансу - це співвідношення окремих активів та пасивів балансу з метою порівняння їх вартості зі значенням встановлених нормативів. Слід зазначити, що ліквідність балансу банку є основним фактором ліквідності самого банку. Тому немає підстав протиставляти ці поняття як несумісні.

На ліквідність балансу банку впливають певні фактори, серед яких: співвідношення умов придбання ресурсів та умов інвестування коштів, структура активів, ступінь ризикованості активних операцій, структура пасивів та якість управління ліквідністю.

Баланс банку вважається ліквідним, якщо його стан дозволяє йому покривати поточні зобов'язання за рахунок швидкого продажу активів.

Можливість швидкого перетворення активів банку у грошові кошти з метою виконання своїх зобов'язань є наслідком ряду факторів, головним з яких є відповідність умов та розміру інвестиційних коштів умовам та розміру їх залучення. Виходячи з балансу банку, можна розрахувати коефіцієнти ліквідності, деякі з яких регулюються Національним банком України, а інші можуть визначатися самостійно для потреб банку при аналізі його достовірності. [5].

1.2. Законодавче регулювання надійності та ліквідності кредитних установ

Дисбаланси, властиві фінансовому ринку в сучасних умовах, збільшують ризики в банківському секторі, які впливають на рівень ліквідності банку. Підтримання належного рівня ліквідності залишається пріоритетом для банку в процесі його діяльності.

В даний час ліквідність банку залежить від ліквідності всієї банківської системи, НБУ, рівня загальних економічних показників країни, а також стану міжбанківського ринку. Щоб бути ефективними, вітчизняні банки повинні постійно досліджувати та аналізувати фактори, що впливають на ліквідність банку, щоб визначити їх джерела та наслідки. Ці фактори мають різне походження та наслідки, і можуть мати різну орієнтацію.

Постійний моніторинг найважливіших факторів, які можуть призвести до негативних наслідків та порушень показників ліквідності, є першим кроком до стабільності та конкурентоспроможності кожного банку.

Визначення та розуміння сутності факторів, що впливають на ліквідність банку, дозволить кожному учаснику ринку (включаючи банки) мати більш зважений підхід до прогнозування та управління власною ліквідністю. Це забезпечить об'єктивні орієнтири для планування та проведення операцій на міжбанківському ринку, визначаючи оптимальні потреби в участі в регуляторних операціях, що проводяться НБУ [17].

Механізм ліквідності комерційних банків - це вимоги ліквідності, платоспроможності та структури капіталу, встановлені державою. Кожен показник індивідуально недостатній, щоб чітко вказати, що стан даного банку є ліквідним.

З метою захисту інтересів клієнтів та забезпечення хорошого фінансового стану банків Національний банк України встановлює економічні стандарти для всіх комерційних банків. Середня стандартна ліквідність, зосередившись на наданні кодексу комерційного банку, допомагає проаналізувати здатність комерційного банку виконувати свої зобов'язання, динамічно оцінюючи тенденції ліквідності, важливості та надійного фінансового стану. машина, стабільність всієї банківської системи. Інші обов'язкові стандарти - ризик, капітал, валютні позиції - не пов'язані безпосередньо з ліквідністю, але допомагають банку підтримувати ліквідність, запобігаючи дуже ризикованим операціям, погіршуючи фінансовий стан.

Національна методологія оцінки стабільності фінансових установ базується на найкращих зарубіжних досягненнях у цій галузі. Методологія передбачає поглиблене, всебічне вивчення стану банку, тому такий аналіз може проводити Національний банк лише під час комплексної перевірки, що дозволяє повністю визначити, як керівництво банку ставиться до ризиків та управляє ними. Однак НБУ не розголошує інформацію про результати рейтингу, оскільки це може викликати непотрібні емоції у клієнтів цих банків, які в якийсь момент матимуть відносно низький рейтинг. Крім того, для забезпечення стабільності банків НБУ постійно контролює ризик у їх операціях на основі обов'язкових

економічних стандартів, викладених в Інструкції НБУ «Про регулювання діяльності банків в Україні» [20].

Державне регулювання банків (фінансова стабільність) здійснюється Національним банком України через:

- (а) встановлення обов'язкових економічних стандартів;
- б) визначення мінімальних резервів для банків;
- в) встановлення стандартів списання резервів для покриття ризиків, пов'язаних з активною банківською діяльністю;
- (d) встановлення банківських вимог та обмежень [46].

З метою забезпечення стабільної роботи банків та своєчасного виконання зобов'язань перед вкладниками Національний банк України розробив та затвердив «Інструкцію щодо регулювання діяльності банків в Україні» [20]. Цей посібник розроблений відповідно до загально визначених принципів та стандартів у міжнародній практиці. Інструкція встановлює обов'язкові економічні стандарти:

Коефіцієнти капіталу:

- мінімальна сума регулятивного капіталу (Н1);
- нормативний коефіцієнт платоспроможності (Н2) - не менше 10% регулятивного капіталу;
- норматив (відношення) регулятивного капіталу до загальних активів (Н3) - не менше 9% регулятивного капіталу;
- норматив (відношення) нормативного капіталу до співвідношення пасивів (Н3-1) - не менше 10% регулятивного капіталу.

Коефіцієнти ліквідності:

- негайна ліквідність (Н4) - не менше 20%;
- поточна ліквідність (Н5) - не менше 40%;
- короткострокова ліквідність (Н6) - не менше 60%.

Стандарти кредитного ризику:

- максимальний коефіцієнт кредитного ризику на одного контрагента (Н7) - не повинен перевищувати 25% регулятивного капіталу;

- стандарт великого кредитного ризику (Н8) - не повинен перевищувати 8-кратного розміру регулятивного капіталу;

- співвідношення максимальної суми позик, гарантій та поручительств, наданих одному інсайдеру (Н9) - не повинно перевищувати 5% статутного капіталу;

- коефіцієнт максимальної загальної суми позик, гарантій та поручительств, наданих інсайдерам (Н10) - не повинен перевищувати 30% цільового капіталу.

Інвестиційні стандарти:

- норма інвестицій у цінні папери окремо для кожної установи (Н11) не повинна перевищувати 15%;

- загальний коефіцієнт інвестицій (Н12) не повинен перевищувати 60% [20].

Водночас однією з найважливіших умов, за якої ми можемо охарактеризувати фінансову стійкість будь-якого банку, є рівень його капіталізації. Це достатня сума власного капіталу банку для забезпечення стабільності банківської установи. Беручи до уваги власний капітал, слід зазначити, що основні функції капіталу: захисна, операційна та регуляторна мають важливе значення в процесі функціонування банківської установи, а також для підтримання його фінансової стійкості.

НБУ здійснює контроль за дотриманням обов'язкових економічних стандартів комерційних банків щодня та щомісяця. Такий контроль дозволяє обмежувати ризиковані активні операції банків, підтримувати їх ліквідність на достатньому рівні та допомагати банкам управляти ліквідністю, встановлюючи конкретні показники (стандарти), яким банки повинні відповідати. Обов'язкове бронювання позикових коштів (15% позикових коштів має бути на кореспондентському рахунку НБУ), яке використовується для створення мінімально необхідного резерву ліквідності, тобто для підтримки ліквідності.

Обмеження полягає в тому, що необхідні резерви можна витратити майже виключно на повернення депозитів, а не на позики чи інші витрати, хоча існує

можливість маневрування в незначній мірі (звітний період - 10 днів, резерви визначаються як середня арифметична, тому перший день наступного можуть виникнути дні, які будуть замінені бронюванням). Однак дотримання обов'язкових резервів не гарантує ліквідності банку (обов'язкові резерви не враховують структуру та якість пасивів, які різні для всіх банків), тому банк повинен самостійно створювати необхідні резерви ліквідності. Механічне дотримання стандартів без прогнозів, без стратегії управління ліквідністю знижує прибутковість банку і не гарантує фінансову стабільність банку в майбутньому.

Крім того, для оцінки ліквідності комерційного банку рекомендуються наступні супровідні показники:

Коефіцієнт загальної ліквідності (Кз.л). Розраховується як відношення сукупних активів (А) до сукупних зобов'язань (З) за формулою:

$$K_{з.л} = \frac{A}{З} \times 100\% \quad (1.1)$$

де А — активи банку, до яких належать готівкові кошти банку, банківські метали; коштів у НБУ та в інших банках; дебіторська заборгованість; видані кредити (помножені на 0,7); кошти бюджетів України на розподіл, позики з бюджету; цінні папери; товарно-матеріальні цінності; інвестиції, основні засоби, нематеріальні активи; інші активи;

З — зобов'язання банку, у тому числі кошти інших банків (у т.ч. НБУ) бюджетні кошти та кошти клієнтів; боргові цінні папери; транзитні рахунки; кредиторська заборгованість, гарантії, акцепти; інші зобов'язання.

Оптимальний рівень не менше 100%, тобто всі зобов'язання банку повинні бути повністю покриті наявними активами (у тому числі малоліквідними).

Відношення високоліквідних активів до оборотних активів банку ($K_{вл.а/ра}$). Він характеризує частку високоліквідних активів ($A_{вл}$) у оборотних активах (A_p) і розраховується за формулою:

$$K_{вл.а} / p.а = \frac{А_{вл}}{А_p} \times 100\% \quad (1.2)$$

де Авл — високоліквідні активи, до яких належать грошові кошти, кошти в інших банках, банківські метали, боргові цінні папери, які рефінансуються НБУ (мінус резерви під знецінення таких цінних паперів);

Ар — робочі активи, що включають високоліквідні активи; дебіторську заборгованість; надані кредити (за вирахуванням резервів за надані кредити) цінні папери; інвестиції в асоційовані, дочірні компанії; основні засоби; капітальні інвестиції, помножені на коефіцієнт 0,5. Оптимальне значення становить не менше 20%.

Це співвідношення є показником частки активів з високою ліквідністю, чим вища - тим вища позиція ліквідності, але, з іншого боку, активи з високою ліквідністю майже не приносять доходу, а тому підтримка високої $K_{вл.а} / y.а$, безумовно, вплине на прибутковість банку. Доцільно підтримувати це значення на рівні 20-25%, щоб не знижувати прибутковість при збереженні достатньої ліквідності.

Однак, враховуючи стандарти ліквідності в управлінні та безпеці, можна зробити висновок, що підхід НБУ має деякі недоліки.

По-перше, розрахунок показників базується на формальній групі рахунків, тоді як навіть однорідні фінансові активи можуть мати різну ліквідність.

По-друге, встановлюються стандарти для середнього банку, який насправді не існує. Насправді, залежно від типу банку, вимоги регулювання ліквідності будуть різними. Таким чином, банк із великою мережею філій з великою кількістю клієнтів, значні залишки у відділеннях та залишки на кореспондентських рахунках, що обслуговують потоки клієнтів, та інвестиційний банк, який здійснює випадкові операції, повинен мати інший підхід. оцінити їх ліквідність.

По-третє, положення не дозволяють прогнозувати ліквідність. Зміст є ретроспективним і швидко застаріває.

Тому, через те, що коефіцієнти ліквідності не забезпечують повної та точної оцінки ліквідності, кожен банк повинен мати свій метод визначення максимальних та оптимальних коефіцієнтів та розробляти план підтримки ліквідності в банку, особливо в умовах кризи.

Окрім коефіцієнтів ліквідності, встановлених НБУ, для аналізу вони використовують такі коефіцієнти, які характеризують ліквідність банку та фактори, що впливають на нього.

Показник активів та пасивів банку з однаковим терміном погашення (обчислюється для кожного періоду, на який поділений часовий горизонт). Зазвичай цей коефіцієнт аналізується в межах до одного місяця (поточна ліквідність) і до трьох місяців. Це означає, що банк дотримується принципу дотримання умов зобов'язань та розподілу активів.

Коефіцієнт довгострокової ліквідності розраховується як відношення довгострокових інвестицій та довгострокових зобов'язань у довгострокові активи (які вигідніше, ніж короткострокові). Значення цього показника часто перевищує одне. 120% вважається прийнятним.

Співвідношення ліквідних та загальних активів. У стабільних економіках значення цього показника становить 20-30%. Під час фінансових криз значення коефіцієнта може зростати через збільшення мінімальних резервів центрального банку та спроби банків підтримувати ліквідність шляхом накопичення активів.

Коефіцієнт позики до депозиту визначається як відношення всіх активів звичайного ризику до постійних депозитів. Цей показник характеризує здатність банку збирати депозити для фінансування основних активних операцій. Значення 70-80% вважається прийнятним, що свідчить про помірне співвідношення ліквідності та рентабельності.

Співвідношення активів, таких як готівка в касі та їх еквіваленти та залишок міжбанківських та державних позик. Більш високе значення цього коефіцієнта вважається більш прийнятним з точки зору оцінки ліквідності банку.

Коефіцієнт ліквідності цінних паперів - це відношення державних цінних паперів до портфеля банку до загальних активів. Більш високе значення показника свідчить про більш ліквідну позицію банку.

Структурний депозитний коефіцієнт розраховується як відношення грошових коштів до вимог за строковими депозитами і характеризує рівень стабільності ресурсів банку. Зниження цього показника свідчить про підвищення стійкості бази депозитів та зменшення потреби в ліквідних коштах.

Коефіцієнт платоспроможності банку Н2 (достатність регулятивного капіталу) розраховується як відношення капіталу банку до активів, зважених на ризик. Нормативне значення цього показника може бути не нижче 8%.

Забезпечення кредитного ризику банку та розмір кредитного портфеля характеризуються якістю активів банку [6].

Коефіцієнти ліквідності динамічно аналізуються, що дозволяє виявити загальні тенденції ліквідності банківської системи та окремих банків. У процесі аналізу коефіцієнти ліквідності можна порівняти з аналогічними коефіцієнтами інших банків, середніми показниками галузі або з рівнем, визначеним банками на основі практичного досвіду.

1.3. Методичні підходи до планування надійності та ліквідності кредитних установ

За результатами ретельних досліджень встановлено, що в сучасній науковій літературі не існує єдиного підходу до структурування факторів, що впливають на ліквідність банків. Однак переважна більшість дослідників виділяють дві основні групи: фактори зовнішнього впливу на ліквідність банку та внутрішні фактори.

Досвід вітчизняних та іноземних банків показує, що головним фактором, що визначає ліквідність, є тип залучених депозитів (строкові / депозити до запитання), їх джерела походження та стабільність. Ліквідність банку буде

залежати від змін в оборотних коштах та позикових коштах, ліквідних активах банку, депозитах та чутливих до процентних ставок активах [18].

Отже, для виявлення факторів, що впливають на ліквідність банку, необхідно вивчити фактори, що негативно впливають на ліквідність банку. Вони ширші, ніж фактори ліквідності банку, але мають подібність. Слід врахувати, що внутрішні фактори, що впливають на ліквідність банківської системи, є також зовнішніми факторами, що впливають на ліквідність банку.

Аналіз стану сучасної банківської системи та проблем, з якими стикаються вітчизняні банки, що виникають у процесі їх діяльності, підвищують рівень ризику в банківській діяльності.

= соціальна політика в країні, що знижує інвестиційну привабливість банківського сектору;

- регулятивна, грошово-кредитна політика НБУ.

Внутрішні фактори впливу залишаються під контролем керівників банку, і якість управління ними є вирішальним результатом фінансового стану банку.

До них належать: розмір та імідж банку; ресурсний потенціал власників банків; динаміка клієнтської бази; якість кредитного портфеля банку; частка вкладів у структурі ресурсів банку; якість операційного ризику, управління кредитним та репутаційним ризиками; якість управління активами та пасивами банку тощо.

Таким чином, вивчення підходів та аналіз сутності категорії ліквідності банку - це процес визначення факторів, що впливають на рівень ліквідності банку в динаміці. Запропонована класифікація повинна використовуватися під час створення механізму управління ліквідністю банку, зокрема з метою підвищення його пристосованості до зовнішнього та внутрішнього середовища.

На сьогодні визначення планових або регуляторних значень ліквідності та факторів, що впливають на них, є необхідністю, яка дозволить банку виявити відхилення, які можуть негативно вплинути на діяльність банку в короткостроковій та довгостроковій перспективі. Одним з основних елементів механізму управління ліквідністю є дотримання та аналіз факторів, що

впливають на ліквідність банку. Надійні методи розрахунку є основою для прийняття правильних управлінських рішень керівництвом банку.

Високий рівень турбулентності, властивий банківській системі України, що спостерігається протягом останніх років, вимагає сучасних та ефективних підходів до вдосконалення механізму управління ліквідністю банку, що дозволить стабілізувати діяльність кожного банку та збалансувати внутрішню банківську систему в цілому.

Вітчизняні банки можуть мати проблеми з відсутністю ліквідності або її надлишком у будь-який час, тому попит на ліквідність рідко дорівнює пропозиції ліквідності. Недостатня ліквідність банку матиме ряд негативних наслідків для банку. Невиконання зобов'язань клієнтів може загрожувати репутації банку, що значно ускладнює запозичення з зовнішніх джерел та погіршує фінансовий стан банку та призводить до втрати потенційного прибутку.

Ефективне управління будь-якою організацією, спрямоване на мінімізацію витрат, збільшення прибутку, зниження ризику, неможливо без планування. Процес планування включає розробку цілей і завдань, визначення найбільш ефективних способів і методів досягнення цілей.

Планування - це вид управлінської діяльності, що визначає майбутній і майбутній стан організації, шляхи та шляхи її досягнення.

Таким чином, термін «планування» відображає систематичну управлінську діяльність управління організацією, спрямована на постійне знаходження та вибір найбільш ефективних засобів серед усіх можливих альтернатив, які дозволять організації досягти короткострокових цілей в оптимізації операційних витрат та максимізації доходів. від продажу продукції в кризових умовах

Однією з заходів банків є планування надійності та ліквідності.

Планування ліквідності - це процес управління прогнозованою ліквідністю, який включає визначення та аналіз довгострокової, середньострокової та поточної ліквідності.

Процес планування ліквідності поділяється на три рівні:

- стратегічне планування - це управління прогноною ліквідністю, пов'язане з розробкою та формулюванням довгострокових цілей та завдань.

- Тактичне планування - це процес прийняття управлінських рішень щодо ліквідності організації, який повинен відповідати стратегічним планам [7].

- оперативне (фінансове) планування - це процес, що забезпечує перетворення цілей, завдань, заходів ліквідності та їх впровадження у конкретні фінансові показники, згідно з якими необхідно керувати діяльністю банку протягом планового періоду [8, с. 43].

Стратегічне планування вимагає затвердження правлінням бюджету розвитку банку та довгострокового фінансового плану, що є основним орієнтиром для подальшої діяльності банку. Довгостроковий фінансовий план є допоміжним документом для бюджету розвитку. Банк. Цей документ визначає цілі, заходи та вказівки щодо управління довгостроковими фінансовими потоками. Він встановлює цілі щодо достатності капіталу та довгострокової ліквідності, а також обмежень щодо структури активів, зобов'язань та прибутковості портфеля банку.

Тактичне планування передбачає створення фінансового плану, який виправдовує напрям залучення та розподілу фінансових ресурсів на календарному рівні, поділених на квартали. Цей документ повинен відповідати параметрам бюджету розвитку та довгострокового фінансового плану.

Тактичний фінансовий план повинен містити альтернативні сценарії розвитку, які дозволять банку швидко реагувати на зміни внутрішнього та зовнішнього середовища.

Тактичне планування передбачає розробку та встановлення лімітів на активи та пасиви банку, їх концентрацію на рівні ліквідності та стабільності, а також обмеження розривів між активами та пасивами у визначені часові проміжки [9].

Планування операційної ліквідності банку полягає у розробці набору короткострокових планових цілей та завдань, пов'язаних з операційною діяльністю банку. Основною формою оперативного (фінансового) планування є

бюджет, який є фінансовим планом, розробленим у цілому для банківської установи та окремих його підрозділів і є кількісним відображенням діяльності банку на основі кількісної оцінки його цілей. Бюджет на діяльність банку та його структурних підрозділів також мотивує керівників та службовців до досягнення поставлених цілей [10, с 84].

Забезпечення ліквідності на рівні банківської установи досягається шляхом визначення та складання прогнозованих показників розміру вимог та зобов'язань за відповідними строками погашення. Для визначення обсягу ліквідності в коротко- та середньостроковій перспективі банки використовують методи прогнозування ліквідності.

Метод прогнозування ліквідності означає сукупність заходів, методів та інструментів для визначення майбутнього рівня ліквідності банківської установи. За допомогою цих методів банки можуть прогнозувати майбутні відтоки та грошові потоки, дозволяючи цим установам планувати ліквідність.

Як було сказано вище, методи прогнозування ліквідності використовуються лише в тактичному та оперативному плануванні.

Плануючи операційну (фінансову) ліквідність, банки використовують платіжний календар. Календар платежів - це фінансовий документ, що відображає грошові потоки, який розробляється на короткий період (тиждень, декада, місяць).

Найпоширенішим методом прогнозування ліквідності в банківській практиці є метод грошових потоків або аналіз розриву обсягової структури активів та пасивів. Цей метод фокусується на невідповідності активів та пасивів банку за розміром та строками погашення в конкретні часові інтервали. Він використовується для оцінки необхідності збільшення додаткової ліквідності, завдяки чому банк знижує ризик втрати ліквідності. Перший етап цього методу - побудувати таблицю, в якій активи та пасиви групуються за часом. На другому етапі розрив між активами та пасивами розраховується для кожного часового інтервалу

Проблема підтримки ліквідності комерційних банків є важливою, оскільки недостатня ліквідність майже завжди є першою ознакою фінансових труднощів в установі.

Висновки по розділу 1

Вивчивши методи оцінки ліквідності комерційних банків, дійшли висновку, що оцінка ліквідності на основі показників є найбільш поширеною. Цей метод допомагає розрахувати кількість показників, що характеризують ліквідність балансу, стабільність зобов'язань банку та потребу в додатковій ліквідності. Обчислюючи ці показники у вигляді економічних стандартів, обов'язкова звітність банків включає також перевірку рівня кредитних установ ліквідності. Експертиза обчислення коефіцієнтів ліквідності показала, що часто одні і ті ж коефіцієнти фігурують під різними назвами, їхні стандартні значення також відрізняються, а формули розрахунків однакових коефіцієнтів можуть бути створені різними методами.

Проблема підтримки ліквідності комерційних банків є важливою, оскільки недостатня ліквідність майже завжди є першою ознакою фінансових труднощів в установі.

Виявлення факторів, що впливають на фінансову стабільність та довіру банку, та визначення ступеня їх впливу на стан банку заслуговує на особливу увагу при дослідженні поняття фінансової стійкості банку. Ці фактори можна розділити на екзогенні та ендогенні. До зовнішніх факторів належать: економічні; соціально-політичний; фінансові. До економічних факторів належать інвестиційний клімат в країні, стан платіжного балансу, податкова політика та стан економіки в країні. Автор перераховує соціальні та політичні фактори як соціальну стабільність в країні, стабільність уряду та політичну стабільність. До фінансових факторів належать процентні ставки, кредитна та валютна політика НБУ, обсяг іноземних резервів НБУ та стан грошового ринку. До внутрішніх факторів належать: достатність капіталу банків; якість активів;

рівень управління; рівень рентабельності; ліквідність банківського балансу; платоспроможність банку.

Проаналізувавши вітчизняні та зарубіжні методи оцінки фінансової стійкості банків та узагальнивши зарубіжну практику побудови рейтингових систем для оцінки довіри до фінансових установ, було встановлено, що вони мають спільні риси. Однак слід зазначити, що одного універсального методу аналізу не існує і гіпотетично не може існувати, враховуючи постійну динаміку та чутливість світового фінансового ринку.

РОЗДІЛ 2

АНАЛІЗ НАДІЙНОСТІ ТА ЛІКВІДНОСТІ КРЕДИТНИХ УСТАНОВ НА ПРИКЛАДІ АТ КБ «ПРИВАТБАНК»

2.1. Характеристика банку, його місце в банківській системі України. Стан та тенденції розвитку

. АТ КБ «ПриватБанк» є найбільшим банком в Україні і має статус банку системного значення. Банк володіє близько 40% активів банківської системи та понад 20% вкладів населення, він займає провідні позиції в основних банківських сферах. Створений в 1992 році, він є лідером банківського ринку в країні та має найбільший внутрішній капітал.

ПриватБанк також є одним з найбільш інноваційних банків у світі. Наприклад, понад 10 років тому банк почав використовувати одноразові SMS-паролі, ставши одним із перших у світі за цією функцією. Останні інновації, які оцінили у всьому світі, включають термінали міні-платежів, доступ до Інтернет-банкінгу через QR-код, безліч різних мобільних додатків та онлайн-колекцію.

Згідно з дослідженням GFK Ukraine, у I кварталі 2020 року понад 61,7% українського населення, тобто люди старше 16 років, співпрацювали з ПриватБанком. 49,2% користувачів банківських послуг вважають основним банком.

Корпоративними клієнтами банку в 2020 році є: юридичні особи: 63,7% співпрацюють, з них 42,2% вважають головним; фізичні особи: 73,8% співпрацюють, 65,9% вважають своїм основним банком.

У 2015 році під час аудиту НБУ було виявлено дефіцит капіталу, який на 1 квітня 2015 року становив 113 млрд грн. НБУ та Правління Банку домовились про план реструктуризації. У жовтні 2016 року в результаті аудиту НБУ та аудиторська фірма "Ернст енд Янг" заявили, що план реструктуризації не був виконаний, а дефіцит регулятивного капіталу склав 146,4 млрд грн. НБУ був зобов'язаний оголосити АТ КБ «ПриватБанк» банкрутом.

18 грудня 2016 року Кабінет Міністрів України, виконуючи рекомендації НБУ та рішення Ради національної безпеки та оборони України, оголосив «Невідкладні заходи щодо забезпечення національної безпеки України в економічній сфері та захисту інтересів вкладники. »21 грудня за угодою Міністерства фінансів та ФГВФО 100% акцій АТ КБ «ПриватБанк» переходять у власність держави в особі Міністерства фінансів України.

Рішення уряду було підтримано Світовим банком, МВФ привітав сміливі кроки, здійснені Центральним банком та Урядом України для забезпечення фінансової стабільності банківської системи країни, та підтримав Україну в її зусиллях з побудови міцних інституцій та фінансового розвитку . реформа сектору.

У грудні 2016 року капітал був збільшений на 107 млрд грн, у лютому 2017 - на 9,8 млрд грн. 38,5 млрд грн з липня 2017 р. Загальна сума з часу націоналізації АТ КБ «ПриватБанк» становитиме 155,3 млрд грн.

20 грудня 2016 року прес-центр НБУ повідомив, що АТ КБ «ПриватБанк» підтримало ліквідність, надавши кредит на рефінансування в сумі 15 000 млн. грн. забезпечення безперебійного обслуговування клієнтів, роботи відділень та банкоматів, своєчасного розрахунку за наданим кредитом на рефінансування у розмірі 16% річних на період до 30 грудня 2016 року. Станом на 31 грудня 2016 року Банк погасив ці короткострокові позики НБУ. Загальна сума заборгованості перед НБУ включає прострочену заборгованість у розмірі 10 689 млн. грн.

У грудні 2017 року Банк отримав від НБУ короткостроковий кредит у гривні на суму 1500 млн. гривень із договірною ставкою 16,5% річних із погодженим строком погашення у січні 2018 року. Кредит на рефінансування повернено вчасно.

Банк здійснює моніторинг ліквідності шляхом дотримання нормативних стандартів щодо коефіцієнтів ліквідності (поточної, короткострокової), дотримання внутрішніх меж коефіцієнтів розриву ліквідності, розміру ліквідних активів та концентрації джерел фінансування.

Державне казначейство здійснює основний контроль та управління ліквідністю. Керує поточною ліквідністю, аналізує графіки платежів, управляє позицією ліквідності в режимі реального часу, інвестуючи та залучаючи короткострокові кошти на міжбанківському ринку, купуючи чи продаючи цінні папери або за допомогою інших доступних фінансових операцій. Казначейство також аналізує можливі наслідки відтоку значних сум коштів до ключових клієнтів, щоб мінімізувати ймовірність непередбачуваних змін ресурсів. Державне казначейство забезпечує дотримання обов'язкових резервів та нормативних показників ліквідності.

На випадок кризи банк розробив Пріоритетний план дій з ліквідності, в якому перелічені можливі причини кризи, ознаки кризи та перелік заходів щодо пошуку та вирішення криз. План встановлює відповідальні служби за певні види діяльності та порядок їх взаємодії. Банк також проводить стрес-тести на ліквідність у різних сценаріях, включаючи стандартні та більш несприятливі ринкові умови.

2.2. Аналіз балансу банку АТ КБ «Приватбанк»

Перший етап аналізу ліквідності визначає, наскільки банк відповідає показникам ліквідності, встановленим Національним банком України (НБУ). У багатьох країнах прийнято встановлювати вимоги ліквідності для кожної банківської установи. Це дає можливість контролювати ліквідність банків та підтримувати необхідний рівень ліквідності банківської системи в цілому. Для цього найчастіше використовується індикаторний метод, який дозволяє не тільки оцінити рівень ліквідності окремих банків, але й провести порівняльний аналіз ліквідності банків різних розмірів.

Індикаторний метод дозволяє виявити кількісну залежність між різними рахунками, групами та розділами балансу. Таким чином визначте частку окремих балансових рахунків або груп рахунків у загальних активах (пасивах)

або окремих групах та розділах балансу. Отримані значення порівнюються з нормативними значеннями або динамічно аналізуються.

Розглянемо динаміку змін показників ліквідності (табл. 2.1).

Станом на кінець дня 31.12.2018 року активи Банку склали 278048 млн. грн., зобов'язання – 246584 млн. грн. На кінець 2019 року активи вже склали 309723 млн.грн. Розглядаючи структуру активів бачимо, що АТ «Приватбанк» за чотири роки значно змінив структуру активів у зв'язку з націоналізацією банку в 2016 році, про що свідчить різке зменшення ліквідних та доходних активів.

Аналізуючи динаміку та структуру активів банку бачимо, що після різкого зниження в 2016 році, пик росту припадає на 2018 рік, де вони зросли на 366111 млн. грн. Зростання активів відбувалося за рахунок збільшення наданих кредитів на 24373 млн. грн. У цей період простежується значне збільшення інвестиційних статей активу балансу, а саме інвестиційних цінних паперів на 53405 млн. грн.

Станом на 1 січня 2019 року Банк визнав право користування на суму 1674 млн грн та зобов'язання з оренди на суму 1664 млн грн. Станом на 1 січня 2019 року сума активів та пасивів Банку з першим застосуванням МСФЗ 16 зросла на 1,674 млн грн та 1,664 млн грн відповідно. Різниця між сумою визнаного права користування активом та сумою зобов'язання орендаря щодо оренди станом на 1 січня 2019 року відображала передоплату за гарантійні лізингові платежі та становила 10 мільйонів гривень. Як результат, нерозподілений прибуток та загальний капітал Банку не зазнали змін.

Одним з основних каталізаторів збільшення чистих активів банківської системи у 2019 році стало збільшення високоліквідних активів (82 млрд грн) та інвестицій у цінні папери (58 млрд грн). Водночас кредитний портфель банківської системи зменшився на 7,6%, головним чином за рахунок зменшення корпоративних кредитів на 97 млрд грн. (10,6%). Роздрібний кредитний портфель збільшився за рік на 10 млрд. грн. (5%).

Таблиця 2.1

Аналіз динаміки активів АТ КБ «Приватбанк»

Найменування статті	2016 рік	2017 рік	Абсолютне відхилення	2018 рік	Абсолютне відхилення	2019 рік	Абсолютне відхилення
Грошові кошти та їх еквіваленти	30159	25296	-4863	27360	2064	45894	18534
Заборгованість банків		2903	2903		-2903	27118	27118
Кредити та авансів клієнтів	32616	38335	5719	50140	11805	59544	9404
Інвестиційні цінні папери	64409	126676	62267	180081	53405	152157	-27924
Вбудовані похідні активи	27044	34366	7322		-34366	2257	2257
Інвестиційна нерухомість	691	3648	2957	3340	-308	3379	39
Приміщення, вдосконалення орендованого майна, обладнання та нематеріальні активи	3409	3326	-83	3793	467	4764	971
Інші фінансові активи	2639	2940	301	2743	-197	2210	-533
Інші активи	9585	8815	-770	8899	84	9285	386
Майно, що перейшло у власність банку як заставодержателя	8782	7069	-1713	1361	-5708	1244	-117
Усього активів	179761	253675	73914	278048	24373	309723	31675

Таблиця 2.2

Зведена таблиця питомої ваги окремих видів активів АТ КБ «Приватбанк» у загальному їх обсягу

Найменування статті	2016 рік, млн. грн.	Питома вага, %	2017 рік, млн. грн.	Питома вага, %	2018 рік, млн. грн.	Питома вага, %	2019 рік, млн. грн.	Питома вага, %
Грошові кошти та їх еквіваленти	30159	16,78	25296	9,97	27360	9,84	45894	14,82
Заборгованість банків		0,00	2903	1,14		0,00	27118	8,76
Кредити та авнів клієнтів	32616	18,14	38335	15,11	50140	18,03	59544	19,22
Інвестиційні цінні папери	64409	35,83	126676	49,94	180081	64,77	152157	49,13
Вбудовані похідні активи	27044	15,04	34366	13,55		0,00	2257	0,73
Інвестиційна нерухомість	691	0,38	3648	1,44	3340	1,20	3379	1,09
Приміщення, вдосконалення орендованого майна, обладнання та нематеріальні активи	3409	1,90	3326	1,31	3793	1,36	4764	1,54
Інші фінансові активи	2639	1,47	2940	1,16	2743	0,99	2210	0,71
Інші активи	9585	5,33	8815	3,47	8899	3,20	9285	3,00
Майно, що перейшло у власність банку як заставодержателя	8782	4,89	7069	2,79	1361	0,49	1244	0,40
Усього активів	179761	100,00	253675	100,00	278048	100,00	309723	100,00

У той час як в 2018 році відбувся перерозподіл структури активів у бік зменшення питомої ваги кредитів до 18,03 % , а найбільшу питому вагу займають інвестиційні цінні папери – 64,77%, вага грошових коштів – 9,84%. В 2019 році структура активів зазнала змін у бік збільшення питомої ваги кредитного портфеля до 19,22% та зменшення інвестиційного портфелю до 49,13%. Портфель інвестиційних цінних паперів на період з 1 січня 2019 р. до 1 січня 2020 р. н зменшився на 15,51% (з 180,081 млрд. грн. до 152,157 млрд. грн.), а його частка в активах Банку зменшилася на 15, 64 (з 64,77% до 49,13%). Портфель інвестиційних цінних паперів складався переважно з цінних паперів, рефінансованих Національним банком України.

Сума грошових коштів та їх еквівалентів та необхідний резерв в активах станом на 01.01.2020 р. становила 45,894 млрд. грн., тобто на 67,74% більше, ніж на 01.01.2019. Водночас їх частка в чистих активах Банку зросла на 4,98 процентного пункту: з 9,84% на 1 січня 2019 року до 14,82% на 1 січня 2020 року.

У 2019 році заборгованість перед НБУ зменшилась на 21,35%: з 9,817 млрд грн. до 7,721 млрд грн. Також, що в 2018 році борг Банку перед НБУ зменшився на 20,79%, а в 2017 році на 31,32%. Банк має достатню ліквідність для погашення цього боргу, і потреба в його підтримці є технічною. Загалом банк не мав суттєвої залежності від коштів, отриманих від НБУ, частка якого у пасивах Банку на початок 2020 року становила лише 2,49%.

Станом на 31 грудня 2018 року заборгованість за кредитами становила 50140 млн.грн., в тому числі: - за кредитами юридичних осіб – 5 648 млн.грн.; - за кредитами фізичних осіб – 64 284 млн.грн. АТ КБ «Приватбанк» в своєму кредитному портфелі має боржників – юридичних осіб та боржників –фізичних осіб 12 % наданих кредитів це кредити які надані фізичним особам на поточні потреби, надано кредитів юридичним особам на поповнення обігових коштів та на виконання контрактів. Економічна діяльність боржників юридичних осіб – оптова та роздрібна торгівля та інше. Але найбільшу питому вага складають кредити надані юридичним особам, вид діяльності яких оптова та роздрібна торгівля. Резерви під заборгованість за кредитами, що надані клієнтам, та

нарахованими доходами за ними обліковуюються в валюті заборгованості, а саме: в національній, іноземних (в номіналі та еквіваленті за офіційним курсом НБУ) валютах.

Збільшення кредитного портфеля Банку (без урахування резервів) склало 9 млрд грн (19%), на що вплинув розвиток кредитування: а) юридичних осіб (2,5 млрд грн чистого кредитного портфеля) у зв'язку з розвитком традиційних продуктів (кредитні лінії, овердрафти) та інноваційних; б) фізичні особи (чистий кредитний портфель + 7,5 млрд. грн.), який здійснювався у зв'язку з розробкою карткових продуктів (універсальна картка), іпотечних позик та лізингу.

Незважаючи на таке суттєве збільшення кредитного портфеля, його якість значно покращилася завдяки встановленню процесів управління ризиками: рівень NPL у 2019 році становив 27,1% (700 процентних пунктів з 2018 року). Вартість кредитного ризику в 2019 році також була нижчою, ніж у 2018 році, і становила 1,3% (70 процентних пунктів до 2018 року). Нарощування активів та наданих кредитів простежується впродовж останніх трьох років, але пік припадає саме на 2018 рік.

Розглянемо загальну структуру та динаміку пасивів банку. В таблиці 2.3 наведена інформація про структуру пасивів банку за 2016-2019 роки станом на кінець року.

Таблиця 2.3

Структура пасивів АТ КБ «Приватбанк» за 2016-2019 рр.

Показники	Станом на							
	2016 р.		2017 р.		2018 р.		2019 р.	
	Сума, млн. грн.	Пито ма вага, %	Сума, млн. грн.	Пито ма вага, %	Сума, млн. грн.	Пито ма вага, %	Сума, млн. грн.	Пито ма вага, %
Власний капітал	-26348	-14,6	23619	9,31	31464	11,32	54529	17,61
Зобов'язання	206109	114,6	230056	90,69	246584	88,68	255194	82,39
Разом	179761	100,0	253675	100,0	278048	100,0	309723	100,0

Наведені дані свідчать про поступове загальне зростання частки власного капіталу в загальному обсязі пасивів з 2017 року, але зростання зобов'язань відбувається більшими темпами. Так, на частку власного капіталу у 2015 р. приходилося 10,64 %, а у 2018 – 11,32%, тоді як на частку залучених коштів – 86,36 % та 88,68%, відповідно. Це говорить про те, що залучені кошти банку зростали випереджаючими темпами в порівнянні з власним капіталом, що, в свою чергу, свідчить про значне розширення діяльності банку на ринку банківських послуг.

Зареєстрований та повністю сплачений статутний капітал Банку станом на кінець дня 31.12. 2018 року становив 206060 млн. грн. Номінальна зареєстрована вартість випущеного акціонерного капіталу Банку станом на 31 грудня 2018 року складала 206 060 мільйонів гривень (на 31 грудня 2017 року: 206 060 мільйонів гривень). Загальна кількість ухвалених до випуску простих акцій складала 735,93 мільйони акцій (на 31 грудня 2017 року: 735,93) номінальною вартістю 280 гривень за акцію (на 31 грудня 2017 року: 280 гривень за акцію). Всі випущені прості акції повністю оплачені та зареєстровані. Кожна проста акція мала один голос при голосуванні.

Водночас банківська система України характеризується значним збільшенням коштів клієнтів у 2019 році (15%), у тому числі коштів суб'єктів господарювання на 92 млрд грн. (22,5%), кошти фізичних осіб - на 44 млрд. Грн. (8,7%). Така ж тенденція спостерігається і в Банку - кошти суб'єктів господарювання у 2019 році зросли на 2,2 млрд грн. (5%), кошти фізичних осіб - на 7,3 млрд. грн. (4%).

За підсумками 2019 року Банк залишається лідером банківського сектору в Україні на більшості позицій: з великим запасом банк займає 1 місце за рахунок фізичних осіб та 3 місце за рахунок юридичних осіб;

Банк зміцнив свої лідируючі позиції за кількістю активних клієнтів як фізичних осіб, так і малих та середніх підприємств, досягнувши в 2019 році збільшення активних клієнтів фізичних осіб на 18%, юридичних осіб та приватних підприємців - на 22,5 %.

За результатами 2019 року банк має достатній капітал. Регулятивний капітал Банку на кінець 2019 року становить 19,2 млрд грн, а коефіцієнт достатності регулятивного капіталу становить 14,15% (за ставкою > 10%). За результатами банківських стрес-тестів, проведених НБУ у 2019 році, навіть за найбільш негативного сценарію рівень достатності капіталу не буде нижчим за норму.

Після націоналізації Банку в грудні 2016 року єдиним акціонером є Уряд України в особі Міністерства фінансів України. Станом на 2016 рік основним доходом є цінні папери, які в 2016 році становили 35,83% і зросли до 64,77% у 2019 році. Станом на 31 грудня 2019 року інвестиційні цінні папери включали довгострокові державні облигації із вкладеним опціоном із балансовою вартістю 86 194 млн. грн. з ефективною процентною ставкою 9,33-10,24% річних та строком погашення з вересня 2028 р. - січень 2032 р. Умови випуску цих цінних паперів передбачають індексацію номінальної вартості до погашення відповідно до змін середньозваженого курсу гривні до долара США на міжбанківському ринку в місяці, що передував випуску, за місяць до дати погашення. Купонні доходи не індексуються. Після 1 січня 2018 року, завдяки впровадженню МСФЗ 9, вбудований опціон розраховується разом з базовим інструментом. Державні облигації середньострокового періоду представляли облигації в доларах США балансовою вартістю 50 млн. грн. з ефективною процентною ставкою 5,48% річних із терміном погашення в липні 2019 р. Середньострокові казначейські облигації в іноземній валюті - це облигації, номіновані в доларах США із балансовою вартістю 50 млн. грн. з ефективною процентною ставкою 5,58-7,64% річних та строками погашення в період з жовтня 2019 р. по травень 2020 р. Станом на 31 грудня 2018 р. інвестиційні цінні папери склали середньострокові державні облигації в іноземній валюті, деноміновані в євро, з вартістю 7540 млн. грн. з ефективною процентною ставкою 4,08-4,36% річних та строком погашення сі у період з червня по листопад 2019 року.

Динаміка основних коефіцієнтів балансу Банку у 2017 році показала такі тенденції:

а) станом на 31 грудня 2016 року Банк мав від'ємний власний капітал на суму -713 млн. грн. Станом на 30 вересня 2017 року власний капітал Банку становив 35,06 млрд грн. Збільшення власного капіталу заслуговує на позитивну оцінку і стало можливим, головним чином завдяки готовності підтримати його акціонером Банку - Українською державою;

б) кредити та аванси клієнтам Банку у 2016 році зменшились на 76,98% до 43,583 млрд. грн., що є результатом значного збільшення резервів Банку. Значна частина позик із негативною класифікацією була замінена цінними паперами з портфеля Банку на продаж на суму 64,409 млрд грн. За перше півріччя 2017 року кредити та аванси клієнтам Банку зросли на 1,35% до 44,170 млрд грн, а за 9 місяців 2017 року на 9,27%. Це вже впливає і може позитивно вплинути на його дохід у майбутньому;

в) борг Банку перед НБУ зменшився за перше півріччя 2017 року на 28,45% до 12,912 млрд грн, а через 9 місяців на 33,44% - до 12,012 млрд грн. Звіт Банку за 30 червня 2017 року, який був опублікований на веб-сайті НБУ, свідчить про те, що Банк має непогашені платежі за рефінансування НБУ. Цю інформацію слід класифікувати як технічні дії Банку, спрямовані на обмеження правових ризиків, оскільки надане НБУ рефінансування має гарантії погашення (зобов'язання) від існуючих акціонерів Банку.

Динаміка основних коефіцієнтів балансу Банку у 2018 році показала такі тенденції:

а) станом на 31 березня 2018 року власний капітал Банку становив 26,749 млрд грн. У першому кварталі 2018 року власний капітал Банку зріс на 4,46%. Збільшення власного капіталу заслуговує на позитивну оцінку і стало можливим, головним чином завдяки прибутковій діяльності Банку. Статутний капітал Банку за перший квартал 2018 року залишився незмінним і становив 206,06 млрд грн;

б) позики та дебіторська заборгованість клієнтів Банку без урахування резервів за перший квартал 2018 року зросли на 9,05% до 41,567 млрд грн;

На початок 2018 року цінні папери ОВДП становили приблизно 50% активів Банку, більшість з яких з'явилися в Банку після націоналізації в

результаті заміни непрацюючих позик. В Україні ОВДП як державні цінні папери вважаються найменш ризикованими активами. Отже, навіть у разі низькоякісного кредитного портфеля загальну якість активів Банку можна вважати достатньою для забезпечення його безперервності та задоволення потреб клієнтів у ліквідності.

Борг АТ КБ «Приватбанк» перед НБУ за перше півріччя 2017 року зменшився на 28,45% до 12,912 млрд грн, а за 9 місяців - на 33,44%, до 12,012 млрд грн. Загалом за підсумками 2017 року борг банку перед НБУ зменшився на 31,32%: з 18,047 млрд грн. до 12,394 млрд грн. У першому кварталі 2018 року борг Банку перед НБУ зріс на 5,87%. Коливання боргу Банку перед НБУ є природними. Банк мав достатню ліквідність для погашення боргу, і необхідність його підтримки мала технічний характер через існування судових спорів з колишніми власниками. [32]

2.3. Аналіз ліквідності банку АТ КБ «Приватбанк»

Для банків України встановлено такі нормативи ліквідності:

Норматив миттєвої ліквідності (Н4) встановлюється для контролю за здатністю банку забезпечити своєчасне виконання своїх грошових зобов'язань за рахунок високоліквідних активів. Він визначається як відношення суми коштів у касі (Ка) та на кореспондентських рахунках (Кр) до зобов'язань банку, що обліковуються за поточними рахунками (Пз):

$$H4 = \frac{Ka + Kp}{Pr} * 100\% \quad (2.1)$$

Норматив поточної ліквідності (Н5) встановлюється для визначення збалансованості строків і сум ліквідних активів та зобов'язань банку. Він визначається як відношення активів первинної та вторинної ліквідності (А) до зобов'язань банку з кінцевим строком погашення до 31-го дня включно (З):

$$H5 = \frac{A}{Z} * 100\% \quad (2.2)$$

Норматив короткострокової ліквідності (Н6) встановлюється для контролю за здатністю банку виконувати прийняті ним короткострокові зобов'язання за рахунок ліквідних активів і визначається як співвідношення ліквідних активів (Ал) до короткострокових зобов'язань (Зк) зі строком погашення до одного року:

$$Н6 = \frac{Ал}{Зк} * 100\% \quad (2.3)$$

До ліквідних активів при обчисленні цього показника включаються готівка, банківські метали, кошти на кореспондентських рахунках та короткострокові депозити в НБУ та інших банках, короткострокові позики іншим банкам.

Коефіцієнт покриття ліквідністю - це відношення високоякісних ліквідних активів банку до суми, необхідної для покриття посиленого відтоку коштів з банку протягом 30 днів. Він відображає рівень стійкості банку до короткострокових стрибків ліквідності - явище, характерне для кризових періодів, коли спостерігається значний відтік коштів клієнтів.

Проаналізувавши відповідність банку стандартам ліквідності, встановленим НБУ, доцільно проаналізувати динаміку змін ліквідності (табл. 2.4).

Таблиця 2.4

Аналіз дотримання нормативів ліквідності комерційного банку, %

Назва нормативу		2016	2017	2018	2019
Н4, %	миттєвої ліквідності, % ¹ не менше 20%	63,52	32,47	43,46	-
Н5	поточної ліквідності, % ¹ не менше 40%	147,4	155,5	141,98	-
Н6	короткострокової ліквідності, % не менш 60%	73,83	99,76	97,74	100,41
LCR _{ВВ}	коефіцієнта покриття ліквідністю за всіма валютами, % ² не менш 80%	-	-	263,61	268,26
LCR _{іВ}	коефіцієнта покриття ліквідності в іноземній валюті, % ² не менш 80%	-	-	102,03	307,71

1) Не розраховуються з 02.09.2019

2) Не розраховувався до 2019 року

Як показують розрахунки, ліквідність установи банку, що аналізується, протягом періоду зростає. Усі нормативи ліквідності банком дотримуються і перевищують установлені значення. Немає суттєвих фактів, які б свідчили про те, що станом на кінець 2017, 2018 та 2019 років показники ліквідності не відповідали нормативним значенням, встановленим вимогами інструкції про порядок регулювання діяльності банків в Україні.

Як свідчать значення нормативів ліквідності, особливо LCR, у банку сформовані достатні буфери ліквідності, що підтверджує попередні висновки щодо його здатності покривати попит на ліквідність у стресових умовах.

Проаналізувавши таблицю, бачимо, що всі показники перевищують нормативні значення. Наприклад, коефіцієнт безпосередньої ліквідності в 2018 році становив 43,46%, що вдвічі більше норми для банків. В аналізований період ми спостерігаємо зменшення Н4.

Поточна ліквідність Н5 становила 141,98% в 2018 році, що в чотири рази перевищувало нормативне значення, що вказує на невідповідність грошових потоків центрального банку в цей часовий горизонт.

Ліквідність активів: усі нормативні показники Банку значно перевищують стандарти, встановлені НБУ. Коефіцієнт покриття ліквідності (LCR) становив 268,26% у всіх валютах та 307,71% в іноземних валютах станом на 31 грудня 2019 року, при цьому НБУ встановив цей коефіцієнт щонайменше 100%.

Таким чином, банк був добре забезпечений ліквідністю, на що вказують відповідні нормативи Банку (Н6, LCR_{вв} та LCR_{ів}), які з вагомим запасом перевищували встановлені НБУ граничні значення. Високі показники нормативів LCR_{вв} та LCR_{ів} свідчать про те, що Банк сформував вагомий запас ліквідності для покриття чистого очікуваного відпливу грошових коштів протягом 30 днів з урахуванням стрес-сценарію.

Банк визначає ризик ліквідності як ризик відсутності наявних коштів для покриття поточних зобов'язань. Ризиком ліквідності керують відділи Банку, що прямо чи опосередковано впливають на ліквідність Банку.

Банк управляє ліквідністю за трьома видами ліквідності:

1. Негайне управління ліквідністю - відображає здатність Банку повністю виконувати свої грошові зобов'язання, тобто в будь-який час. Він працює централізовано на рівні Головного банку.

Управління негайною ліквідністю полягає у підтримці платіжної позиції Банку та включає прогнозування, регулювання та контроль залишків на кореспондентських рахунках та в касі Банку у національній та іноземній валютах, визначення порядку платежів та проведення операцій на міжбанківському кредитному ринку, відповідність економічним стандартам, встановленим НБУ.

2. Середньострокове управління ліквідністю - означає здатність Банку повністю виконувати свої грошові зобов'язання протягом 3 місяців.

Середньострокове управління ліквідністю балансу Банку для забезпечення збалансованості активів та пасивів у часі досягається за рахунок:

- встановлення лімітів на дефіцит ресурсів (розриви ліквідності);
- контроль та управління ліквідністю;
- планування потреб Банку у ліквідних коштах;
- визначення джерел фінансування ліквідних коштів.

3. Довгострокове управління ліквідністю - це здатність Банку повністю виконувати свої грошові зобов'язання протягом 3 місяців.

Банк здійснює управління довгостроковою ліквідністю на основі інформації про невідповідність активів та пасивів за період від 3 місяців до строку погашення, включаючи понад 1 рік.

Показники чистого та загального розриву ліквідності у 2017 році не в належному стані, наразі виникають проблеми з чистою розривом ліквідності та є проблеми із загальним розривом ліквідності протягом 12 місяців. Позитивний загальний розрив досягається лише в тому випадку, якщо зобов'язання та активи виникають протягом 12 років.

Аналіз строку погашення не відображає стабільності короткострокових зобов'язань у минулому. Раніше їх реалізація відбувалася на більш тривалий

період, ніж зазначено у таблиці вище. Ці залишки наведені у таблиці як частина сум, що підлягають сплаті протягом 1 місяця.

Здатність банку виплачувати свої борги залежить від його здатності отримати еквівалентну суму активів за той же період. Наявна кількість ліквідних активів дозволить Банку стабільно функціонувати навіть у разі можливого часткового відтоку депозитів клієнтів у разі подальшого погіршення економічної ситуації.

Таблиця 2.5

Аналіз фінансових зобов'язань за строками погашення на основі очікуваних строків погашення 2017 року

Показник	2017 рік			
	До 1 місяця.	Від 1 до 3 міс.	Від 3 до 12 міс.	Понад 12 місяців
Чистий розрив ліквідності на кінець дня 31 грудня	- 42 321	-42 166	-70 201	158 557
Сукупний розрив ліквідності на кінець дня 31 грудня	- 42 321	- 84 487	- 154 688	3 869

Правління Банку вважає, що, незважаючи на значну частку повернених клієнтів коштів на вимогу, диверсифікація цих коштів за кількістю та типом вкладників, а також досвід, накопичений Банком у попередні періоди, свідчать про те, що ці кошти є довгостроковим та стабільним джерелом фінансування.

В 2018 році банк стикається з тими самими значними проблемами в короткостроковому періоді, в довгостроковому періоді стан банку залишається позитивним. При чому проблеми з миттєвою ліквідністю у 2018 році теж накладають наступні проблеми зі сукупною ліквідністю на весь річний період.

Таблиця 2.6

Аналіз фінансових зобов'язань за строками погашення на основі
очікуваних строків погашення 2018 року

Показник	2018 рік			
	До 1 місяця.	Від 1 до 3 міс.	Від 3 до 12 міс.	Понад 12 місяців
Чистий розрив ліквідності на кінець дня 31 грудня	- 43 412	-39 568	44 487	144 474
Сукупний розрив ліквідності на кінець дня 31 грудня	- 43 412	- 82 980	- 127 467	17 007

Таблиця 2.7

Аналіз фінансових зобов'язань за строками погашення на основі
очікуваних строків погашення 2019 року

Показник	2019 рік			
	До 1 місяця.	Від 1 до 3 міс.	Від 3 до 12 міс.	Понад 12 місяців
Чистий розрив ліквідності на кінець дня 31 грудня	-11 477	- 43 591	-58 180	148 357
Сукупний розрив ліквідності на кінець дня 31 грудня	- 11 477	- 55 068	- 113 248	35 109

В 2019 році теж існують проблеми в періоді менше 1 місяця та від 1 до 12 місяців, але вони не покриваються за рахунок інших періодів, тому ситуацію з фінансовими зобов'язаннями можна вважати незадовільною.

На думку керівництва Банку, поточний розрив ліквідності контролюється і не загрожує здатності Банку сплачувати свої зобов'язання повністю та вчасно. Банк має достатню кількість ліквідних активів, які представлені у формі цінних паперів із терміном погашення понад один рік. Банк здійснює постійний

моніторинг ліквідності, стрес-тести показників ліквідності за несприятливих сценаріїв та реалізує стратегію, спрямовану на забезпечення стабільності коштів клієнтів на поточних та інших рахунках. Крім того, Банк підписав 10-річну рамкову угоду про позику з НБУ, яка дозволяє Банку отримувати кредити для рефінансування, якщо це необхідно, з репо, забезпеченим державними цінними паперами. .

Відповідно до чинного в Україні закону Банк зобов'язаний виплачувати строкові вклади фізичним особам на вимогу вкладників, якщо в контракті вказані умови дострокового погашення, але в цьому випадку право вкладника на нараховані відсотки втрачається. Банк очікує, що клієнти не потребуватимуть термінових депозитів заздалегідь, тому ці залишки були включені до вищезазначеного розкриття інформації відповідно до погоджених умов погашення. Поточні рахунки визнаються на основі їхньої історичної стабільності, яка, на думку Банку, продовжується щокварталу без суттєвих змін.

Станом на 31 грудня 2019 року суми та до 1 місяця заборгованості перед НБУ включають прострочену заборгованість у розмірі 7621 млн грн (станом на 31 грудня 2018 року: 9 689 млн грн). На дату складання цієї окремої фінансової звітності НБУ не вимагав негайного погашення цих позик для рефінансування.

Таким чином, банк має проблеми з ліквідністю у миттєвому та короткостроковому періоді та може стикнутись зі значним ризиком ліквідності. Якість управління активами та пасивами Банку є прийнятною. Структура розбіжностей між обсягами та строками погашення активів та пасивів є недостатньо збалансованою. Керівництво Банку повинно здійснювати постійний контроль за забезпеченням певної частки ліквідних активів у загальній структурі балансу.

Управління активами та пасивами Банку спрямоване на отримання максимального прибутку від банківської діяльності при забезпеченні своєчасного та повного виконання зобов'язань. Якість управління активами та пасивами в аналізовані періоди дозволяла банку вирішувати питання

прибутковості, дотримання показників ліквідності та контролю внутрішніх ризиків Банку.

2.4. Аналіз надійності комерційного банку АТ КБ «Приватбанк»

Платоспроможність комерційного банку є одним з найважливіших показників фінансового стану банку. Він розповідає про достатність власних коштів банку для захисту інтересів своїх вкладників та інших кредиторів.

Завданнями управління капіталом Банку є забезпечення того, щоб Банк відповідав зовнішнім вимогам щодо капіталу та підтримував високі кредитні рейтинги та відповідні коефіцієнти капіталу для підтримки операцій та максимізації ринкової вартості акцій.

Банк управляє структурою капіталу та відповідно змінює його у світлі зміни економічних умов та показників ризику своєї діяльності. З метою підтримання або коригування структури капіталу Банк може скоригувати суму виплати дивідендів акціонерам, повернути капітал акціонерам або випустити цінні папери. Порівняно з попередніми роками не було змінено цілей, політики та процесів.

Регулюючий капітал складається з основного капіталу, який включає внесений зареєстрований капітал, дохід від емісії, резерви, створені відповідно до законодавства України, зменшені на чисту залишкову вартість нематеріальних активів за поточний та попередні роки, за меншою сумою нарахування та не отриманий понад 30 днів дохід, непогашений нарахований дохід за вирахуванням резервів, створених для цього доходу. Крім того, основні засоби зменшуються на суму незабезпеченого кредитного ризику стосовно прибутку попередніх та поточних років. Другий компонент регулятивного капіталу - це додатковий капітал, який включає резерви під борги за міжбанківськими позиками та позиками клієнтам, результат переоцінки основних засобів, прибуток за поточний рік, зменшений на нараховану суму та не отриманий понад 30 днів доходу, прострочений нарахований дохід, за

вирахуванням доходу із резервів, субординованої довгострокової заборгованості, нерозподіленого прибутку за попередні роки, зменшеного на суму непокритого кредитного ризику.

Нормативний капітал банку є основою для розрахунку основних економічних стандартів комерційного банку. Це один з найважливіших показників діяльності банків, основною метою якого є покриття негативних наслідків різних ризиків, які банки беруть на себе в своїх операціях, а також забезпечення захисту вкладів банківських установ, а також фінансової стабільності та стабільного функціонування банків.

Нормативний капітал банку складається з основного капіталу (рівень 1) та додаткового капіталу (рівень 2). Основні засоби вважаються постійними та непередаваними, перерозподіляються і повинні повністю покривати поточні втрати.

Для визначення фактичної капіталізації банків України їх систематизують відносно рівня за допомогою стандартів, метод розрахунку яких визначає НБУ.

Мінімальний розмір регулятивного капіталу (Н1) для банків, що працюють в Україні, визначається щороку Національним банком і повинен дотримуватися всі комерційні банки..

Розглянемо достатність капіталу як одну із основних складових фінансової стійкості банку. Достатність капіталу — це здатність банку захистити інтереси своїх кредиторів та власників від незапланованих збитків, розмір яких залежить від обсягу ризиків, що виникають у результаті виконання банком активних операцій (табл. 2.8 та рис. 2.1). Банк управляє своїм капіталом, включаючи рівень достатності капіталу, розрахований згідно з вимогами Базельської угоди про капітал, як визначено у Звіті про міжнародну конвергенцію оцінки капіталу та стандартів з капіталу (оновлено в квітні 1998 року) та в Доповненні до Базельської угоди про капітал, яке ввело аналіз ринкових ризиків (оновлено у листопаді 2005 року), що загальновідоме під назвою «Базель I».

Станом на 31 грудня 2018 року, відповідно до існуючих вимог до капіталу, встановлених Національним банком України, банки повинні утримувати

коефіцієнт достатності капіталу на рівні не менше 10% від суми активів, зважених з урахуванням ризику, розрахованих згідно з вимогами Національного банку України (31 грудня 2017 року: не менше 10%).

Станом на 01.01.2017р. норматив адекватності регулятивного капіталу Банку складав 2,10%, але згодом Банк було докапіталізовано і на 01.03.2017 року Н2 Банку складав вже 10,43%. За підсумками 9 місяців 2017 року Н2 Банку досяг 17,85%, а на 01.12.2017 вже складав 17,89%. В 2018 році банк зберіг показники нормативу адекватності регулятивного капіталу на рівні 17,56%

Таблиця 2.8

Нормативи достатності капіталу АТ КБ «Приватбанк»

	Нормативне значення	2016	2017	2018	2019
Н1, млн.грн	500,00	3136	17 569	19556	19223
Рівень адекватності регулятивного капіталу Н2, %	не менше 10 %	2,10	17,33	17,56	14,15
Середньозважене значення нормативу співвідношення регулятивного капіталу до сукупних активів Н3, %	не менше 10 %	10,23	10,19	10,25	7.13

В цілому, протягом періоду аналізу динаміка Н2 Банку була нестабільною і, як прогнозувалось, рівень забезпеченості Банку регулятивним капіталом спочатку залежав від зовнішньої підтримки акціонера Банку – держави Україна. Акціонер своєчасно надавав капітал АТ «Приватбанк», не допускаючи дефіциту капіталу протягом тривалого часу. За перші 11 місяців 2017 року Н2 Банку коливався у межах, які дозволені НБУ, але нижче встановленого нормативу. Наприкінці липня 2017 року Н2 Банку перевищив 16% і далі Н2 Банку продемонстрував тенденцію до зростання до 17,89%.

Норматив регулятивного капіталу АТ КБ «Приватбанк» станом на 01.06.2018 р. склав 20,484 млрд. грн. при граничному значенні, встановленому

НБУ, у розмірі 200 млн. грн. Поточний розмір Н1 Банку вказує на той факт, що АТ КБ «Приватбанк» повністю виконує вимоги НБУ до розміру Н1 та має дуже великий запас по цьому нормативу.

Станом на 01.06.2018р. норматив адекватності регулятивного капіталу Банку складав 18,64%. На протязі майже року Банк не порушував Н2. Більше того, за липень 2017 року Банк добився поступового збільшення Н2, фактично на 01.06.2018 р. сформувавши запас по Н2 у розмірі 8,64 п.п. Середньозважене значення нормативу співвідношення регулятивного капіталу до сукупних активів (Н3) на кінець 2018 року становив - 10,25% при нормативному значенні не менше 10%.

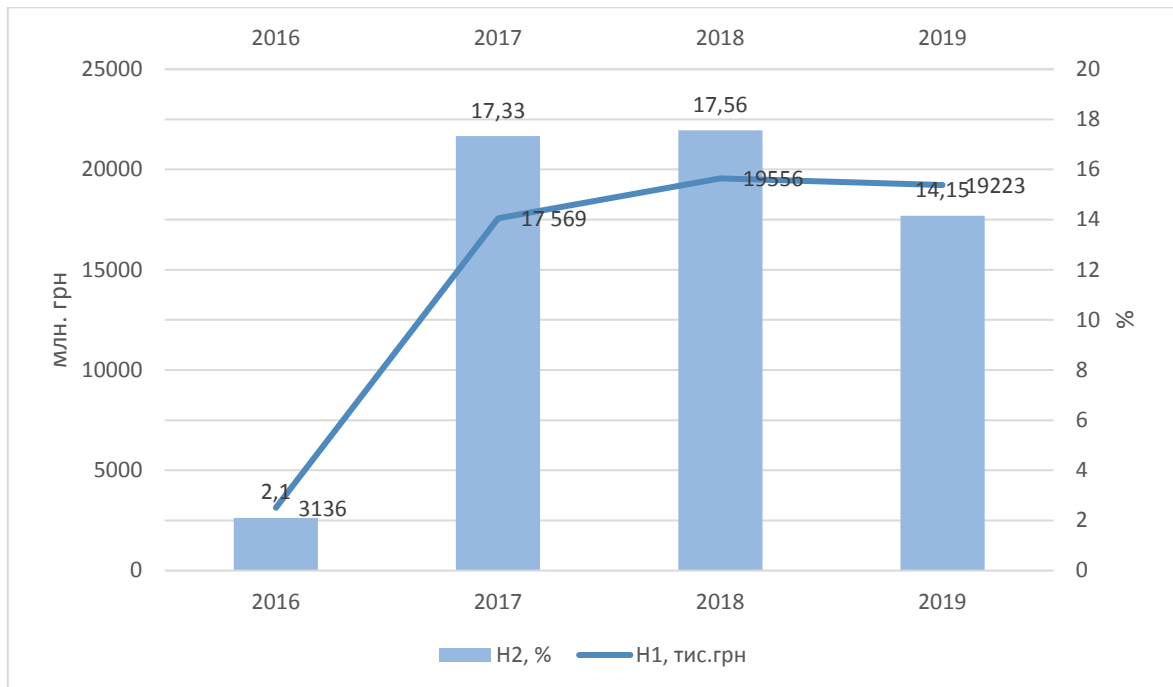

Рис. 2.1. Динаміка нормативів достатності капіталу АТ КБ «Приватбанк»

Банк управляє своїм капіталом, включаючи рівень достатності капіталу, розрахований відповідно до вимог Базельської угоди про капітал, як це викладено у Звіті про міжнародну конвергенцію оцінки капіталу та стандартах капіталу (оновлений у квітні 1998 р.) та у додатку до аналізу ринкового ризику Базельської угоди про капітал (оновлений у листопаді 2005 р.), загальновідомої як Базель I. Структура капіталу Банку, розрахована згідно Базельської угоди, така:

Національний банк залежно від економічного становища країни, стану світових фінансово-кредитних і валютних ринків та відповідно до змін курсу національної валюти може переглядати мінімальний розмір регулятивного капіталу. У разі значного підвищення значення нормативу мінімального розміру регулятивного капіталу для банків встановлюється перехідний період для нарощування капіталу згідно з розробленими банками програмами капіталізації.

Значення показника норми регулятивного капіталу банку в 2017, 2018 та 2019 роках, відповідає нормативу встановленого НБУ. Відповідно до таблиці 2.8 за рівнем достатності капіталу банк можна віднести до групи достатньо докапіталізованих банків. Банк не тільки повністю забезпечив виконання умов капіталізації, але й значно їх перевищив. Особливо слід відмітити перевищення виконання умов щодо мінімального розміру статутного капіталу.

Банк утримує і активно управляє власним капіталом для покриття ризиків, притаманних банківській діяльності. Достатність капіталу банку контролюється з використанням, серед іншого, нормативів встановлених НБУ.

Банк управляє структурою капіталу та відповідно змінює її з огляду на зміни в економічних умовах та характеристиках ризиків, зв'язаних з його діяльністю. З метою підтримання або коригування структури капіталу Банк може коригувати суми виплат дивідендів акціонерам, повернути капітал акціонерам або випустити дольові цінні папери. Жодних змін у цілях, політиці та процесах у порівнянні з попередніми роками не відбулося.

2.5. Аналіз фінансових результатів АТ КБ «Приватбанк»

Функціонування кожної системи, включаючи банківську, спрямоване на підвищення ефективності її діяльності та забезпечення сталого розвитку. Низький рівень діяльності банків свідчить про обмежені можливості їх розвитку, низьку конкурентоспроможність, підвищену чутливість до ринкового ризику, неефективне управління активами та пасивами, і якщо є тенденція до погіршення, це може призвести до серйозних проблем у банках та передчасного

банкрутства. Тому діяльність банків завжди повинна характеризуватися достатнім рівнем ефективності, який важко забезпечити в умовах високої конкуренції, особливо коли прибутковість банківських операцій знижується і впровадження нових технологій та банківських продуктів вимагає збільшення витрат [20].

Таблиця 2.10

Динаміка фінансових результатів

Показник	2017 рік	2018 рік	2019 рік	Абсолютне відхилення, тис. грн		Відносне відхилення, %	
				2018	2019	2018	2019
Процентні доходи	24405	30754	33841	6349	3087	126,02	110,04
Процентні витрати	-18374	-14002	-14174	4372	-172	76,21	101,23
Чистий процентний дохід/(Чисті процентні витрати)	6111	16752	19667	10641	2915	274,13	117,40
Комісійні доходи	13211	19590	24575	6379	4985	148,29	125,45
Комісійні витрати	3017	4402	6386	1385	1984	145,91	145,07
Прибуток/(збиток) за рік	378	12798	32609	-1794	2621	3385,71	254,80

У 2018 році Банк отримав 16752 млн. грн. чистого відсоткового доходу, тобто на 10641млн грн більше, ніж у 2017 році (або на 174,13%):

- за рахунок збільшення позик фізичним особам;
- внаслідок активної роботи в портфелі проблемних кредитів;
- за рахунок збільшення портфеля цінних паперів;
- шляхом погашення зобов'язань з єврооблігацій.

У 2018 році Банк отримав чистий прибуток у розмірі 12798 млн. грн., тобто у 33,8 раза більше, ніж минулого року (378 млн. грн.)..

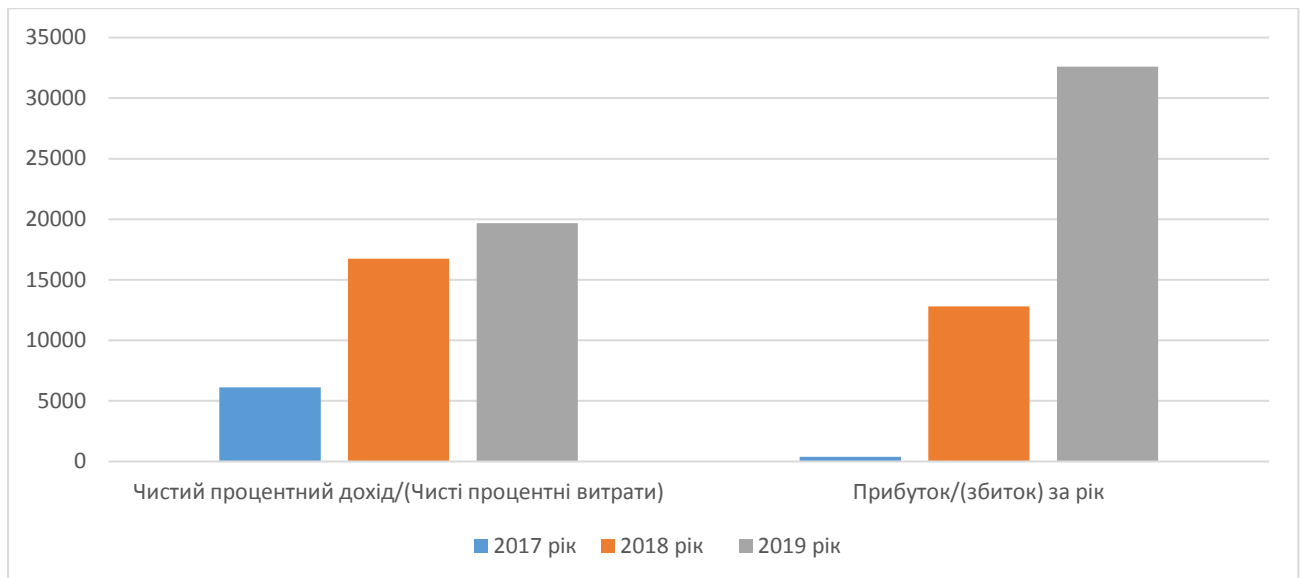

Рис. 2.2. Динаміка фінансових результатів АТ КБ «Приватбанк»

У 2019 році Банк отримав 19667 млн. грн чистого процентного доходу, що на 2915 млн. грн більше, ніж у 2018 році (або на 17,4%) за рахунок збільшення кредитного портфеля та покращення його якості через активну роботу з портфелем проблемних кредитів. Чистий прибуток банку за 2019 рік становив 32609 млн. грн., тобто на 2621 млн. грн. більше (на 154,8%) ніж у 2018 році.

Аналіз фінансової стійкості АТ КБ «Приватбанк» проведемо за допомогою розрахунку показників:

- коефіцієнт надійності:

$$K_{над.} = \frac{Капітал}{Зобов'язання} \quad (2.4)$$

-коефіцієнт фінансового важеля:

$$K_{фв.} = \frac{Зобов'язання}{Капітал} \quad (2.5)$$

-коефіцієнт захищеності власного капіталу розраховується за формулою:

$$K_z = \frac{ОЗ}{ВК} \quad (2.6)$$

де K_z – коефіцієнт захищеності власного капіталу;

ОЗ– основні засоби;

ВК– власний капітал банку

Всі розраховані коефіцієнти заносимо до таблиці 2.12.

Аналіз фінансової стійкості АТ КБ «Приватбанк»

Показник	2017 рік	2018 рік	2019 рік	Абсолютне відхилення	
				2018 рік	2019 рік
Коефіцієнт надійності	0,103	0,13	0,21	0,027	0,08
Коефіцієнт фінансового важеля	9,74	7,84	4,68	-1,9	-3,16
Коефіцієнт захищеності власного капіталу	0,82	0,45	0,02	-0,37	-0,43

Розраховуючи коефіцієнт надійності, можна сказати, що у 2018 році порівняно з 2017 роком це співвідношення збільшилось на 0,027. У 2019 році це співвідношення збільшилося ще на 0,08 порівняно з 2018 роком, що свідчить про покращення фінансового стану банку та посилення фінансової стабільності АТ КБ «Приватбанк».

Коефіцієнт фінансового важеля на кінець 2018 року становив 7,84, порівняно з 2017 роком він зменшився на 1,9. У 2019 році це співвідношення також зменшилося порівняно з 2018 роком на 3,16, що свідчить про збільшення активності АТ КБ «Приватбанк», але й про підвищення його фінансової стійкості.

Коефіцієнт захищеності власного капіталу характеризує захист капіталу від інфляції за рахунок інвестицій у нерухомість, обладнання та інші матеріальні активи. Однак таке одностороннє використання капітальних ресурсів може призвести до погіршення ліквідності та платоспроможності банку. [16]

Обчислені дані вказують на зниження захисту власного капіталу. У 2017 році це співвідношення становило 0,82. У 2018 році порівняно з 2017 роком цей коефіцієнт знизився на 0,37. В 2019 році порівняно з 2018 роком індекс знизився ще на 0,43. У 2017-2019 роках спостерігали тенденцію банку до зменшення захисту дохідних активів власним капіталом. Це вказує на те, що сума власного

капіталу збільшилася, але в той же час неефективні активи значно зросли і мають значний надлишок порівняно з власним капіталом.

Справедливо сказати, що фінансова стабільність банку є достатньою, але вона, як правило, збільшує невизначеність і не може повністю захистити фінансовий капітал від можливих ризикових втрат не тільки сьогодні, але і в майбутньому

Висновки по розділу 2

У розділі проаналізована динаміка та структура балансу банку. Проаналізувавши активи банку можна сказати, що найліквідніші активи банку з кожним роком збільшуються, це призводить до покращення діяльності банку. Так, у 2019 році АТ КБ «Приватбанк» продемонстрував високий рівень ділової та кредитної діяльності, в результаті чого прибуток Банку зріс у 2,5 рази і склав 32,609 млрд. грн., що є рекордним значенням як для Банку, так і для банківської системи . Україна.

Власний капітал Банку збільшився на 73,31%: з 31,464 млрд грн. до 54,529 млрд грн. Водночас у зазначений аналітичний період Банк не збільшував статутний капітал: станом на 1 січня 2020 року його обсяг залишався на рівні 206,060 млрд грн. Значне збільшення власного капіталу, показане АТ КБ «Приватбанк», заслуговує на позитивну оцінку. Структура зобов'язань майже не перетерпіла змін. Кошти клієнтів зростали як в абсолютному так і у відносному значенні.

Як показують розрахунки, ліквідність установи банку, що аналізується, протягом періоду знизилась, але суттєвої загрози не спостерігається. Усі нормативи ліквідності банком дотримуються і перевищують установлені значення. Нема суттєвих фактів, які б свідчили про те, що станом на кінець 2017, 2018 та 2019 років показники ліквідності не відповідали нормативним значенням, встановленим вимогами інструкції про порядок регулювання діяльності банків в Україні.

В 2019 році теж існують проблеми в періоді менше 1 місяця та від 1 до 12 місяців, але вони не покриваються за рахунок інших періодів, тому ситуацію з фінансовими зобов'язаннями можна вважати незадовільною. Таким чином, банк має проблеми з ліквідністю у миттєвому та короткостроковому періоді та може стикнутись зі значним ризиком ліквідності.

Якість власного капіталу добра, показник адекватності регулятивного капіталу прийнятний. За результатами аналізу якості активів, проведеного Національним банком України в 2019 році, нестачі у капіталі не має. Показник адекватності регулятивного капіталу станом на 31 грудня 2018 року перевищує нормативне значення, встановлене Національним банком України, та середнє значення по банківській системі України. Структура регулятивного капіталу дозволяє також підвищити рівень капіталізації за рахунок додаткового залучення коштів на умовах субординованого боргу.

З метою ефективного планування надійності та ліквідності кредитної установи доцільно використовувати планування шляхом визначення тенденцій розвитку і планування шляхом визначення темпів росту.

РОЗДІЛ 3

ПЛАНУВАННЯ НАДІЙНОСТІ ТА ЛІКВІДНОСТІ АТ КБ «ПРИВАТБАНК»

3.1. Планування надійності та ліквідності на прикладі АТ КБ «Приватбанк» методом екстраполяції минулих періодів

Одним з найпоширеніших інструментів прогнозування є побудова лінії тренду за допомогою MS Excel на основі діаграми розсіювання на основі фактичних даних попередніх періодів. Ці чи інші властивості якісного розвитку виражають різні рівняння тенденцій. MS Excel пропонує різні типи наближення відношень: лінійне, логарифмічне, поліноміальне, силове, експоненціальне, лінійне. Однак спроба реалізації запропонованих моделей призводить до суттєво різних числових результатів, які, крім того, часто мають різні напрямки розвитку. Це приводить до завдання оцінити застосовність певної моделі прогнозування.

Першим етапом оцінювання має стати теоретичне підтвердження вибраних співвідношень відповідно до фактичного ряду. Отже, потужність і експоненціальна залежність виключаються з подальших міркувань, тому що не можемо будувати лінії тренду на їх основі, якщо дані містять нульові або негативні значення.

Після побудови лінії тренду на основі теоретично використаних співвідношень пропонується оцінити кожен результат шляхом сортування за кількома критеріями, що характеризують достовірність, відповідність, надійність та інші параметри прогнозу.

Для визначення надійності прогнозу можемо використовувати значення помилки апроксимації (R^2).

Чим ближче значення (R^2) до одиниці тим точніше обрана модель відображає тенденцію розвитку, тобто тим надійнішими можуть бути результати прогнозування.

Проаналізуємо та спрогнозуємо за допомогою побудови лінії тренду коефіцієнти загальної ліквідності, надійності та захищеності власного капіталу АТ КБ «Приватбанк». В таблиці 3.1 наведені розраховані дані часових рядів.

Таблиця 3.1

Вихідні дані за десять періодів для прогнозування надійності та ліквідності АТ КБ «Приватбанк»

Період	Коефіцієнт загальної ліквідності	Коефіцієнт надійності	Коефіцієнт захищеності власного капіталу
2010	112,69%	0,15	0,1
2011	113,55%	0,15	0,13
2012	111,70%	0,17	0,15
2013	113,05%	0,13	0,19
2014	113,01%	0,13	0,12
2015	111,90%	0,12	0,11
2016	99,57%	0,00	-0,043
2017	116,00%	0,10	0,82
2018	125,00%	0,13	0,45
2019	114,00%	0,21	0,02

На рисунку 3.1-3.3 представлено результати моделювання лінії тренду за кожним показником, який характеризує ліквідність та надійність банку.

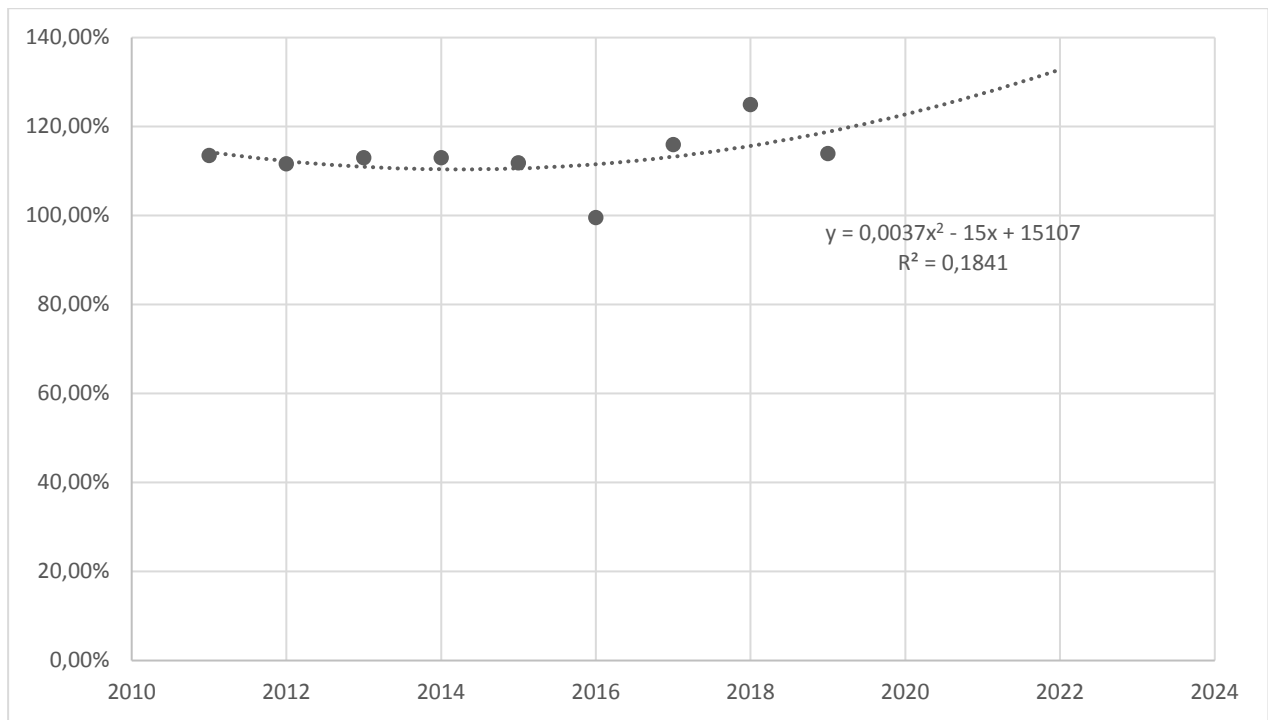

Рис.3.1. Коефіцієнт загальної ліквідності

Проаналізувавши рис. 3.1, можемо зробити висновок, що показники загальної ліквідності банку протягом усього аналізованого періоду мали стабільну тенденцію з 2012 року до 2015 року. Період 2016-2019 років відзначається стрибкоподібним рівнем загальної ліквідності, при піковому мінімумі в 2016 році та максимумі в 2018 році. 2019 рік характеризується стабільною ліквідністю на рівні періоду до 2016 року.. Математичний прогноз на період 2020-2022 років відзначається зростанням. Прогнозуючи на наступні 3 періоди, можемо побачити, що загальна ліквідності у 2020 році має скласти 121%, що може на 7% бути більше 2019 року. Тобто банк має достатню ліквідність, яка у подальші роки буде укріплюватися. Значення коефіцієнту апроксимації $R^2 = 0,1841$ достатньо низьке, що дає змогу стверджувати про низьку вірогідність прогнозу.

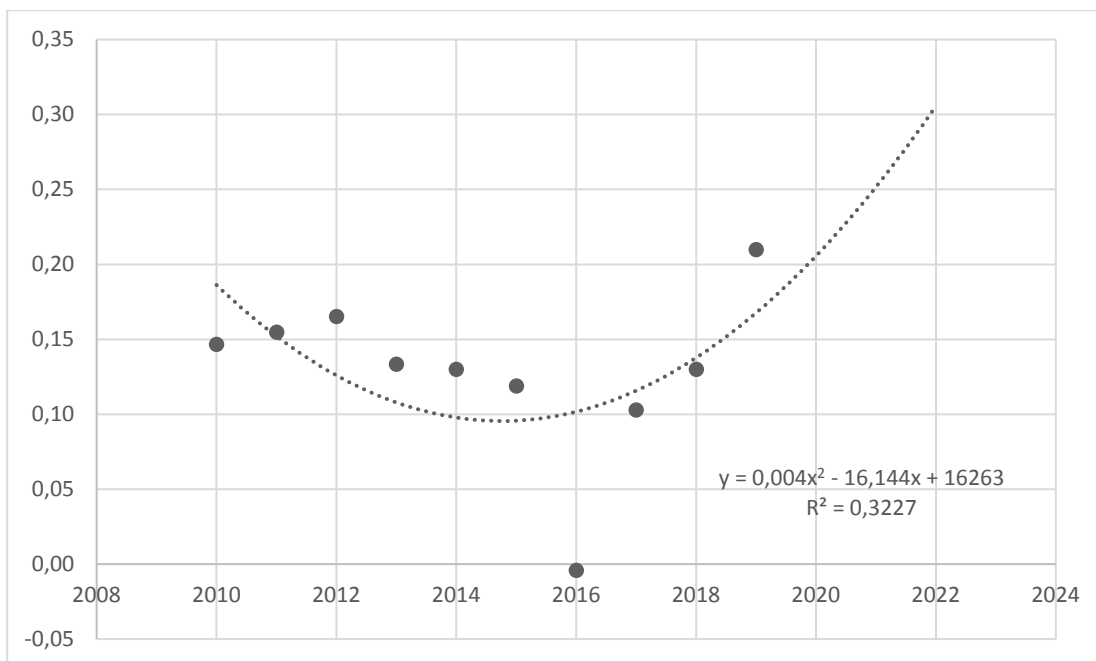

Рис. 3.2. Коефіцієнт надійності

Аналізуючи рис. 3.2, спостерігаємо, що показники надійності банку протягом усього аналізованого періоду коливалися і набув у 2019 році максимального значення 0,21, прогнозуючи на наступні 3 періоди спостерігаємо, що цей показник знижується і у 2020 році може бути досягнене значення 0,2, яке нижче ніж значення 2019 року на 0,01. Подалі прогнозується зростання надійності. Значення коефіцієнту апроксимації $R^2=0,3227$ достатньо низьке, що дає змогу стверджувати про низьку вірогідність прогнозу.

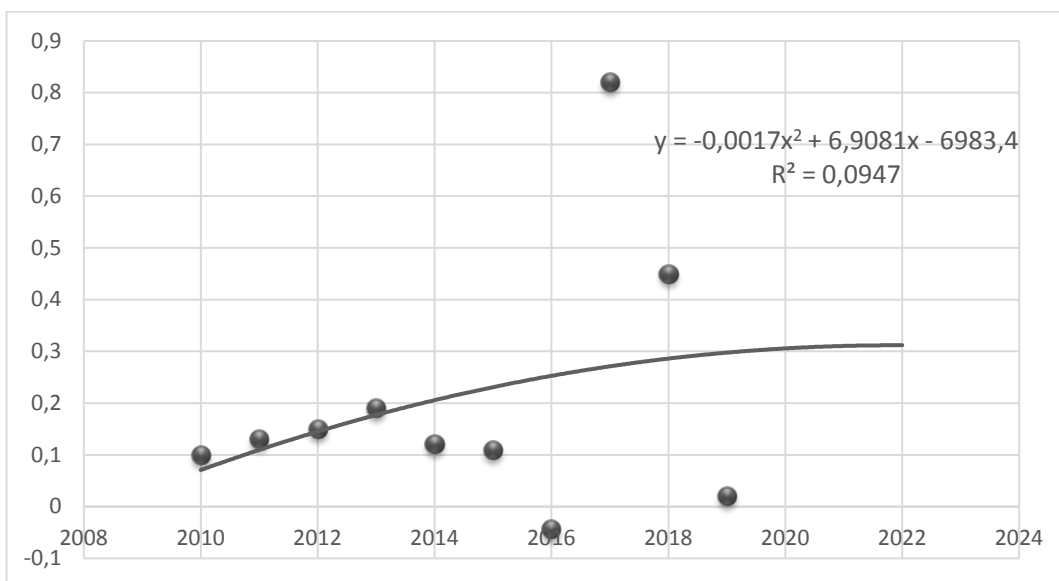

Рис. 3.3. Коефіцієнт захищеності власного капіталу

Аналізуючи рис. 3.3, спостерігаємо тенденцію збільшення коефіцієнта і у період з 2010-2013 рр., але у 2014 року відбувається зменшення даного коефіцієнту. У 2016 році цей показник різке зменшився та склав негативне значення -0,043, що пов'язане з націоналізацією банку та негативним значенням власного капіталу на кінець періоду. Саме таке коливання призвело до виявлення негативної тенденції коефіцієнту. Різке зростання власного капіталу та зниження кредитного портфелю призвело до різкого та максимального значення показника в 2019 році, який потім поступово впав до рівня 2010 року. Прогнозуючи методом поліноміального тренду, спостерігаємо тенденцію зростання коефіцієнту, який у 2020 році складе 0,3 з подальшим можливим зростанням до 0,31 у 2022 році.. Значення коефіцієнту апроксимації $R^2 = 0,0947$ достатньо низьке, що дає змогу стверджувати про низьку вірогідність прогнозу.

Результати планування за допомогою поліноміальної лінії тренду приведені у таблиці 3.2

Таблиця 3.2

Планування показників ліквідності та надійності за допомогою побудови поліноміального тренду

Період	Коефіцієнт загальної ліквідності	Коефіцієнт надійності	Коефіцієнт захищеності власного капіталу
2010	112,69%	0,15	0,1
2011	113,55%	0,15	0,13
2012	111,70%	0,17	0,15
2013	113,05%	0,13	0,19
2014	113,01%	0,13	0,12
2015	111,90%	0,12	0,11
2016	99,57%	0,00	-0,043
2017	116,00%	0,10	0,82
2018	125,00%	0,13	0,45
2019	114,00%	0,21	0,02
2020 (прогноз)	121,0	0,2	0,3
2021 (прогноз)	128,0	0,25	0,3
2022 (прогноз)	133,0	0,3	0,31

Прогнозовані показники ліквідності та надійності АТ КБ «Приватбанк» на 2020-2022 роки за допомогою поліноміального тренду мають достатньо високі значення прогнозу. Прогнозовані показники коефіцієнту ліквідності, надійності, та достатності капіталу, мають добру тенденцію до зростання та коливаються на одному рівні.

3.2. Планування ліквідності на прикладі АТ КБ «Приватбанк» за допомогою аналітико-прикладного інструментарію

Забезпечення необхідного рівня ліквідності банківської установи є запорукою її фінансової стійкості та прибутковості. Для аналізу рівня ліквідності банківської системи України, а точніше досліджуваного банку, було запропоновано набір методів математичного моделювання, за допомогою якого здійснено поглиблений аналіз ліквідності та прогнозованих значення ліквідності АТ КБ «Приватбанк». Аналіз прогнозних значень показав, що аналізований банк має низький рівень ліквідності, який буде знижуватися в наступні періоди в результаті зниження рівня активів та кредитування АТ КБ «Приватбанк» та інші банківські установи, спираючись на світовий та національний досвід управління ліквідністю, можемо рекомендувати такі методи підвищення ліквідності: поточний квартальний контроль показників ліквідності; зменшення короткострокових позик для середньо- та довгострокових інвестицій; розробка ефективної політики управління активними та пасивними операціями; зниження ризику операцій та інші. банки уникнуть ризику зменшення ліквідності в майбутньому.

Побудуємо моделі для прогнозування найвпливовіших факторів на рівні ліквідності банку. На рівень ліквідності українських банків найбільший вплив мають показники достатності капіталу та коефіцієнт позик та депозитів. Достатність капіталу банку залежить від зміни рівня активів банку, який, у свою чергу, залежить від розміру його кредитного портфелю. Тому вивчаємо вплив активів та обсягів кредитування на ліквідність.

За даними АТ КБ «Приватбанк», будуюмо графіки обраних факторів та їх тенденції (рис. 3.4 – 3.5). На осі абсцис - період динаміки t , на осі ординат - тестований показник.

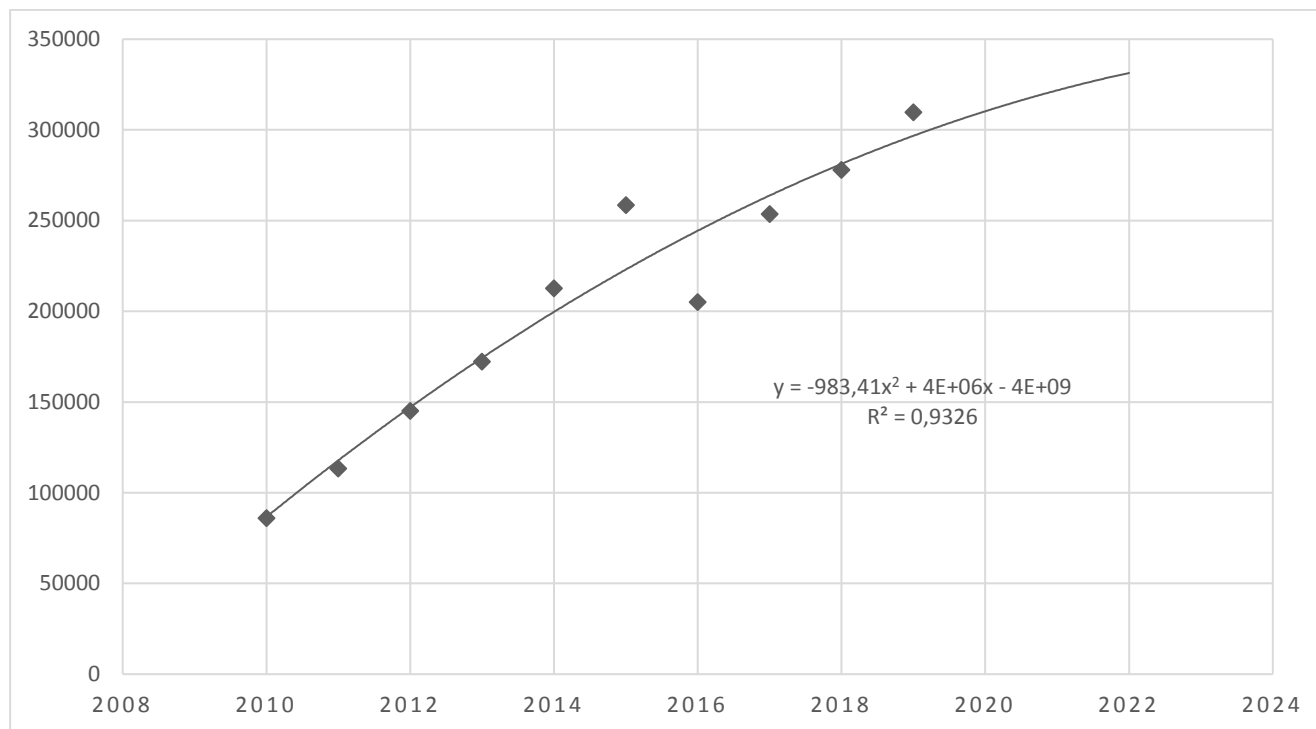

Рис. 3.4. Динаміка активів АТ КБ «Приватбанк» в період з 2010 р. по 2019 р., млн грн

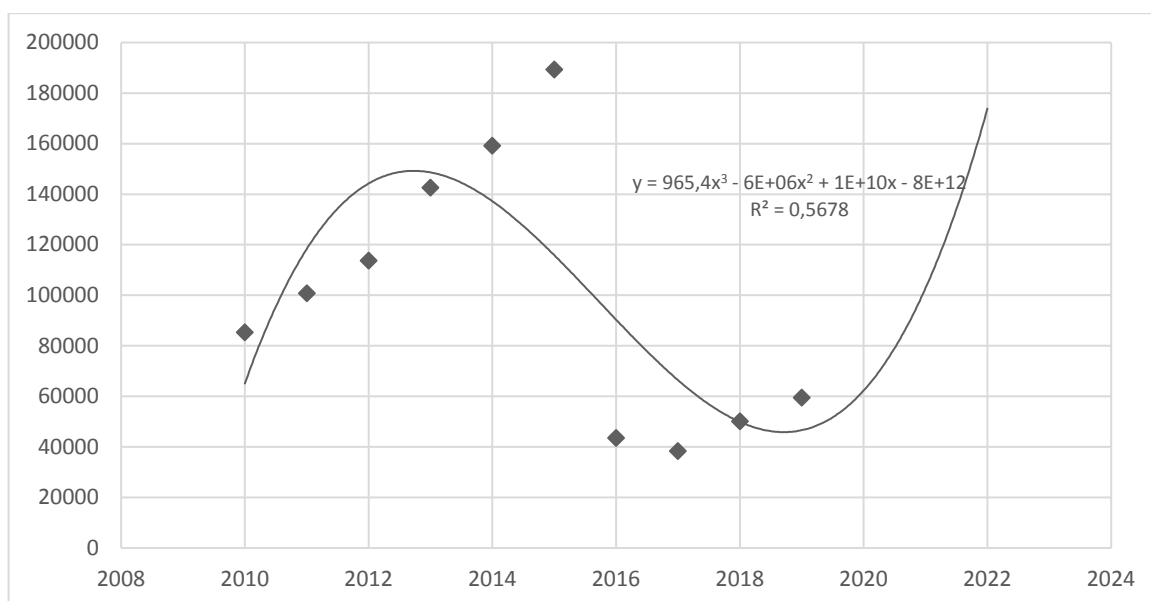

Рис. 3.5. Динаміка кредитів, виданих АТ КБ «Приватбанк» в період з 2010 р. по 2019 р, млн грн

Проаналізуємо побудовані тенденції - динамічні моделі, нелінійні функції, що описують динаміку активів та кредитів.

Таблиця 3.3

Результати побудови моделей динаміки активів та кредитів АТ КБ
«Приватбанк»

Назва моделі	Вигляд моделі	Тип залежності	Коефіцієнт детермінації
Модель динаміки активів банку	$y = -983,41x^2 + 4E+06x - 4E+09$	Нелінійна залежність у вигляді поліноміальної функції	$R^2 = 0,9326$
Модель динаміки виданих кредитів	$y = 965,4x^3 - 6E+06x^2 + 1E+10x - 8E+12$	Нелінійна залежність у вигляді поліноміальної функції	$R^2 = 0,5678$

Що стосується якості побудованих взаємозв'язків, то тільки модель динаміки активів банку є адекватною, що доводить значення коефіцієнта детермінації, який перевищує 0,75. Модель динаміки виданих кредитів не є адекватною, так як значення коефіцієнта детермінації не перевищує 0,75.

Прогнозування показників проводилось на побудованих моделях (таблиця 3.4).

Таблиця 3.4

Прогнозування рівня ліквідності АТ КБ «Приватбанк» на 2020–2021 рр.

період	Рівень активів (прогнозний), млн грн	Власний капітал (базовий), млн грн	Обсяг кредитів (прогнозний), млн грн	Обсяг депозитів (базовий), млн грн	Рівень ліквідності, %	Відхилення прогнозно-го значення ліквідності від базового, %
2020 р.	305689	54529	60346	255194	119,7	-1,3
2021 р.	336128	54529	79458	255194	131,7	10,7

Так, за результатами прогнозів (табл. 3.4), у 2020 році активи АТ КБ «Приватбанк» зменшаться на 4034 млн. грн. (-1,3%), а кредитування зросте на 802 млн. грн. (1,34%) порівняно з рівнем 2019 року. Прогнозовані значення на

2021 рік: збільшення активів на 26405 млн. грн. (8,5%), зростання кредитування на 19914млн. грн. (33,4%)).

Отримані прогнози значення замінили рівнянням ліквідності банку, на основі якого були розраховані прогнозовані значення рівня ліквідності на 2020-2021 роки, які зменшаться на 1,3% у 2020 році, та зростуть на 10,7.% у 2021 р відносно даних з 2019 р. Побудовані таким чином моделі прогнозування ліквідності АТ КБ «Приватбанк» показали, що банк втрачає ліквідність через зменшення активів та кредитування.

Забезпечення необхідного рівня ліквідності банківської установи є запорукою її фінансової стійкості та прибутковості. Для аналізу рівня ліквідності банківської системи України, а точніше досліджуваного банку, було запропоновано набір методів математичного моделювання, за допомогою яких було проведено поглиблений аналіз ліквідності та прогнозовані показники ліквідності АТ КБ «Приватбанк» низький рівень ліквідності, який буде знижуватися в наступні періоди через зниження рівня активів та обсягів кредитування АТ КБ «Приватбанк»

3.3. Шляхи щодо забезпечення ліквідності в АТ КБ «ПриватБанк»

Управління ліквідністю в АТ КБ «ПриватБанк» має на меті задовольнити вимоги НБУ в надмірній кількості, регулювати ліквідність, створюючи достатню кількість буферів ліквідності, щоб покрити очікувані та несподівані відтоки ліквідності, та створити диверсифіковану ресурсну базу, дотримуючись граничних концентрацій.

Планування ліквідності банку здійснюється в ієрархічному порядку: на стратегічному рівні розробляються стратегія, політика та культура управління ризиком ліквідності, план відновлення банку; на тактичному рівні - ліміти для балансових та позабалансових статей, межі ризику ліквідності; на тактичному рівні - платіжний календар банку.

Для аналізу ліквідності керівництво банку використовує: аналіз ліквідності GAP у національній валюті та основних іноземних валютах; аналіз показників ліквідності, встановлених НБУ; аналіз адекватності буферів ліквідності, вертикальний аналіз зобов'язань банку для контролю концентрації ресурсної бази. Банк також проводить стрес-тести на ліквідність для сценаріїв, що враховують можливі несприятливі умови. Дані, отримані в результаті аналізу, формуються у звіті в конкретній формі, який надається ключовим суб'єктам ліквідності банку.

Контроль та моніторинг полягає у моніторингу фактичного рівня показників, що визначається нормативними вимогами НБУ та системою планування на стратегічному, тактичному та оперативному рівнях, та формуванні комплексу оперативних заходів, що регулюють їх рівень.

Відповідно до вимог та рекомендацій регулятора, керівництво АТ КБ «ПриватБанк» розробило антикризовий план дій. Він охоплює потенційні причини та ознаки кризи ліквідності в банківській системі та банку, превентивні та реактивні заходи щодо подолання кризи ліквідності та органи, відповідальні за їх здійснення.

На ліквідність банку, відповідно до проведеного аналізу у розділі 2, негативно вплинула значна частка непрацюючих позик у його балансі. Ці дані показують, що їх частка протягом розглянутого періоду була стабільно високою. Через те, що ці позики майже повністю покриті резервами, їх негативний вплив певною мірою компенсується. У той же час, враховуючи стрімке зростання роздрібних позик, необхідно приділяти більше уваги запобіганню виникненню проблемних боргів.

Таким чином, на основі результатів дослідження виявили, що активи банку не становлять ризику ліквідності, оскільки баланс має достатню кількість первинних та вторинних резервів ліквідності, щоб протидіяти негативному впливу короткострокового фінансування, а також активу дохід складається в основному з державних цінних паперів високої ліквідності та прибутковості. Ліквідність банку загрожує надзвичайно висока частка непрацюючих позик у

балансі, з можливим збільшенням через обмежену здатність позичальників обслуговувати борг через погіршення економічної ситуації в країні.

Основною загрозою для ліквідності українських банків є дисбаланс у джерелах створення ресурсної бази із напрямками їх розподілу за сумами, умовами та валютами.

Згідно з річними звітними даними АТ КБ «ПриватБанк» має значні розриви ліквідності, причому найвища вартість реєструється до одного року. В умовах погіршення операційного середовища або фінансового стану банку це може становити додаткові загрози для його ліквідності.

Водночас негативний вплив цього фактора на ліквідність певною мірою компенсується наявністю достатніх буферів ліквідності, що генеруються державними цінними паперами із терміном погашення більше одного року. За необхідності надходження від їх продажу або забезпечення можуть бути використані для покриття дефіциту ліквідності.

Окрім управління ліквідністю за допомогою буферів ліквідності, банк здійснює управління ліквідністю за допомогою пасивів. Несподівані потреби в ліквідності можна покрити отриманням позик у НБУ. З цією метою банк уклав десятирічну рамкову угоду про позику, яка дозволяє йому отримувати кредити для рефінансування протягом доби, забезпечені державними цінними паперами [31].

Крім того, керівництво банку реалізує комплекс управлінських заходів для запобігання негативним заходам, пов'язаним з дисбалансом ліквідності, включаючи «стрес-тестування ліквідності за несприятливих сценаріїв, реалізацію стратегії забезпечення стабільності поточного та інших рахунків». Узагальнюючи результати аналізу АТ КБ «ПриватБанк», можна охарактеризувати рівень ліквідності банку як достатній.

Основними негативними факторами, що сприяють цьому, є незбалансованість сум та зобов'язань активів та зобов'язань протягом періоду до одного року, що є наслідком короткотермінового характеру джерел фінансування банку та значної частки непрацюючих позик в активі на балансі.

Таблиця 3.5

Фактори впливу на ліквідність АТ КБ «ПриватБанк» та зазначення напрямку їх дії

Назва	Індикатор	Напрямок дії	Рівень впливу
Внутрішні спеціальні фактори	Частка проблемної заборгованості	Дестимулятор	Значний негативний через високий рівень недіючих кредитів на балансі банку
	Чутливість пасивів до зміни процентних ставок	Дестимулятор	Значний негативний через високу частку короткострокових пасивів, залучених від фізичних осіб на поточні рахунки
	Дисбаланс активів і пасивів за строками	Дестимулятор	Значний негативний через значні гепи активів та зобов'язань в часовому інтервалі до одного року
	Достатність резервів ліквідності	Стимулятор	Позитивний вплив через достатність буферів ліквідності, зокрема державних цінних паперів строком погашення більше одного року
	Частка зобов'язань в іноземній валюті	Дестимулятор	Низький негативний вплив через доларизацію зобов'язань у рекомендованих НБУ межах (30 %)
Внутрішні загальні фактори	Достатність капіталу	Стимулятор	Позитивний через достатність капіталу банку в стресових умовах (за результатами стрес-тестування НБУ)
	Низький рівень репутаційного ризику	Стимулятор	Негативний, зважаючи на судові суперечки, пов'язані з законністю націоналізації банку

За результатами дослідження виявили, що розрив ліквідності до одного року мав найбільший негативний вплив на ліквідність АТ КБ «ПриватБанк» в аналізованому періоді. З метою підвищення ефективності механізму ліквідності в цих умовах необхідно вдосконалити методологічний підхід до розрахунку рівня ризику ліквідності, для чого пропонуємо застосувати систему показників для визначення рівня ризику ліквідності.

Коефіцієнт допуску до ризику ліквідності - це показник, який банк може використовувати для визначення прийняттого рівня ризику ліквідності. Виражається в грошових одиницях і описує суму накопиченого від'ємного розриву ліквідності протягом періоду до одного року, який банк вважає прийнятним відповідно до потреб бізнесу, планів розвитку та вимог НБУ. Його слід обчислювати у національній та іноземних валютах у гривневому еквіваленті за таким алгоритмом:

- розрахунок вихідних та вхідних грошових потоків відповідно до календаря платежів (у відповідній валюті або еквіваленті);
- групування грошових потоків за сегментами до 1, 3, 6, 9 місяців, до 1 року, 2, 3 і понад 3 років;
- підготовка звіту про кредитний оборот на депозитних рахунках за останні п'ять років. Цей оборот визначає обсяг коштів на депозитах, отриманих як на основі нових контрактів, так і контрактів, які були продовжені після закінчення терміну.

На додаток до запланованого залучення депозитів, в якості резервів для покриття дефіциту ліквідності можуть бути використані такі інструменти:

- високоліквідні цінні папери (у разі отримання застави / продажу цінних паперів);
- невикористані ліміти міжбанківських позик (у разі отримання ліквідних коштів на ринку МБК).

Після обчислення сукупного від'ємного розриву ліквідності у відповідному періоді часу розриви слід аналізувати відповідно до підходу, представленого в таблиці 3.6.

АТ КБ «ПриватБанк» для заповнення прогалин ліквідності може використовувати стратегію придбання ліквідності на основі мінімізації витрат на погашення дефіциту ліквідності залученням ресурсів.

Таблиця 3.6

Аналіз розривів ліквідності на основі індикаторів допустимого ризику
ліквідності

Розмір накопиченого негативного розриву ліквідності з відповідним терміном	Висновки
Сума розриву ліквідності не перевищує індикатору допустимого ризику	Рівень ризику балансової ліквідності є прийнятним (допустимим).
Сума розриву ліквідності перевищує індикаторів допустимого ризику але менше індикатору критичного ризику	Банк в змозі відповісти за своїми зобов'язаннями в повному обсязі, але рекомендується провести заходи по скороченню розривів ліквідності.
Сума розриву ліквідності перевищує індикатору критичного ризику	Банк схильний до високого рівня ризику ліквідності, потрібні антикризові заходи.

Таблиця 3.7

Зменшення дефіциту ліквідності АТ КБ «ПриватБанк» через стратегію
покупної ліквідності

Джерела погашення дефіциту ліквідності	Методи зменшення дефіциту ліквідності	Підрозділ, якому доцільно доручити операції
Міжбанківські кредити	укладання нових кореспондентських угод; наявність необхідного обсягу коштів в якості застави; укладення нових договорів МБК; розширення списку контрагентів; збільшення обсягу і тривалості дії кредитних ліній;	Комітет з управління активами та пасивами
Рефінансування банку НБУ	попереднє укладення договору додаткових угод; підтримка необхідної кількості цінних паперів, вільних від застави	Комітет з управління активами та пасивами; Управління цінних паперів
Забезпечення стійкості депозитних ресурсів	робота з клієнтами, що знаходяться на розрахунково-касовому обслуговуванні; розширення клієнтської бази;	Маркетинговий та PR-комітет. Комітет з питань продуктів та тарифів

АТ КБ «ПриватБанк» також потребує мобілізації активів. З цією метою доцільно створити комплекс заходів щодо підвищення їх якості, включаючи відновлення непрацюючих позик.

Таблиця 3.8

Методи мобілізації активів

Активи	Методи мобілізації активів	Підрозділ, що відповідає за операції
Непрацюючі кредити	активні зусилля щодо залучення коштів для непрацюючих позик: добровільний розрахунок із позичальниками; продаж позик на вторинному ринку; звернення стягнення заставлене нерухоме майно, очікуваний продаж, фінансова реструктуризація тощо.	Комітет з управління проблемних кредитів Кредитний комітет
Міжбанківські кредити	зміна графіку повернень кредитів, там де це можливо, з достроковим поверненням	Комітет з управління активами та пасивами
Цінні папери	продаж державних цінних паперів	Управління цінних паперів

Отже, запропонована система показників для визначення рівня ризику ліквідності та міри ліквідації дисбалансів із використанням придбаної та накопиченої ліквідності, мобілізація активів повинна підвищити ефективність механізму ліквідності АТ КБ «ПриватБанк».

Розподіл заходів за такими напрямками дозволить мінімізувати ризики, що пов'язані як з активними, так і з пасивними операціями; стимулювати надходження грошових коштів та стримувати їх вибуття, ліквідовуючи при цьому дефіцит ліквідності; управляти репутаційним ризиком, який негативно впливає не лише на ліквідність банку, а й ставить під загрозу подальше його функціонування. Запропоновані заходи в сфері активів наведені в таблиці 3.9.

Таблиця 3.9

Заходи з управління активами для забезпечення ліквідності та надійності

Напрямок управління	Заходи
Грошові кошти	збільшення лімітів готівки в касі банку;
Міжбанківські кредити	отримання додаткового забезпечення за відкритими кредитними лініями.
Кредити юридичним та фізичним особам	<ul style="list-style-type: none"> - розгляд можливості продажу кредитного портфеля або його частини; - реструктуризація кредитів; - перегляд строків кредитування в бік коротких; - підвищення процентних ставок за кредитами та перегляд тарифної політики; - посилення контролю за виконанням графіків погашення кредитної заборгованості, в т.ч. відсотків/комісій; - визначення переліку клієнтів, кредитування яких не повинне припинятися; - прискорення погашення проблемної заборгованості за рахунок реалізації заставного майна;
Портфель цінних паперів	оперативна реалізація цінних паперів та реструктуризація портфеля цінних паперів у напрямку скорочення його строків
Основні засоби	<ul style="list-style-type: none"> - обмеження вкладень в основні засоби та нематеріальні активи; - лімітування капітальних інвестицій чи встановлення мораторію на їх зростання; - продаж основних засобів.

Банку в умовах управління ліквідності необхідно провести наступні заходи в сфері пасивів, які наведені в таблиці 3.10.

Таблиця 3.10

Заходи з управління пасивами для забезпечення ліквідності та надійності

Напрямок управління	Заходи
Операції з НБУ	<ul style="list-style-type: none"> - попереднє укладення договору та додаткових угод на отримання рефінансування; - резервування портфеля високоліквідних цінних паперів для подальшого використання в якості забезпечення
Поточні та строкові рахунки клієнтів	<ul style="list-style-type: none"> - розгляд та впровадження більш привабливих умов щодо розрахунково-касового обслуговування клієнтів; - впровадження нових депозитних продуктів (у тому числі збільшення процентних ставок та застосування нецінових методів), стимулювання залучення коштів на довгий строк; - встановлення лімітів концентрації залучених коштів та контроль за їх виконанням; - визначення окремого деталізованого плану заходів роботи з основними ресурсозабезпечуючими клієнтами; - встановлення персональної відповідальності щодо роботи з основними ресурсозабезпечуючими вкладниками.

З точки зору забезпечення достатнього рівня ліквідності банків, оптимізація витрат означає як збільшення одних статей, так і відповідне зниження інших. Окрім складової управління, для забезпечення достатнього рівня ліквідності банку необхідно використовувати фінансовий компонент, який реалізує наступний комплекс заходів:

- оцінка характеру дефіциту ліквідності та його розміру;
- визначення обсягу резервів первинної та вторинної ліквідності, наявних у банку, та оцінка їх достатності;
- оцінка обсягу наявної ліквідності, придбаної із зовнішніх джерел, та аналіз її достатності для покриття дефіциту ліквідності;
- визначення обсягу доступного фінансування акціонерами банку.

На цій основі будується план дій для кожного окремого сценарію, визначається кількість ресурсів, які залучатимуть будь-яке наявне зовнішнє джерело, враховуючи наявні в банку резерви ліквідності та витрати на їх мобілізацію.

У разі надмірної ліквідності банку застосовуються такі заходи: планування періоду договорів на пасивні операції на період перевищення ліквідності; рекомендація при укладанні діючих господарських договорів, розірвати їх в інші періоди; планування зменшення частки отриманих на фінансовому ринку коштів у балансі банку за цей період (зниження рівня ліквідності купівлі); планування розподілу активів (період окупності враховується, коли ці кошти можуть знадобитися через послідовні проміжки часу)

Висновки по розділу 3

Підводячи підсумки, можна сказати що, АТ КБ «Приватбанк» був дуже добре забезпечений ліквідністю, Перелічені фактори, за 2019 рік зробили можливим оновити рейтинги Банку та змінити прогноз за довгостроковим кредитним рейтингом Банку зі стабільного на позитивний. Банк прагне

підтримувати стабільну ресурсну базу і розвивати джерела ресурсів, перш за все з сум, належних до корпоративних і роздрібних клієнтів.

Проаналізувавши показники надійності та ліквідності банку на наступні 3 періоди, за допомогою лінійної та поліноміальної лінії тренду, та за допомогою функції MS Excel, можна сказати що у банка є певні труднощі і якщо він їх не почне виправляти, то він втратить дуже багато коштів і клієнтів.

Для підтримки забезпечення достатнього рівня ліквідності банк накопичує достатній портфель короткострокових ліквідних активів, в основному з кореспондентських рахунків, розміщень овернайт і депозитів в інших банках та інших міжбанківських операцій.

У той же час, з точки зору факторів, що впливають на ліквідність, це створює такі ж ризики, як і банківська система в цілому. Домінування короткострокових джерел ресурсів, залучених переважно від фізичних осіб на поточні рахунки, негативно впливає на ліквідність зобов'язань банку. Значна частка непрацюючих позик в активах банку негативно впливає на ліквідність, що створює загрозу для вхідних грошових потоків. Також ліквідності загрожує значний дисбаланс між активами та пасивами на строк до одного року. Ці негативні фактори компенсуються достатньою кількістю буферів ліквідності, що формуються у формі цінних паперів із терміном погашення більше одного року, та наявністю буфера ліквідності, придбаного за рамковою угодою з НБУ.

За результатами проведеного дослідження були запропоновані методи вдосконалення методичного підходу до розрахунку рівня ризику ліквідності АТ КБ «ПриватБанк» на основі показників, що використовуються для визначення рівня ризику ліквідності. За результатами його застосування, управління ліквідністю банку повинно розробити комплекс заходів, спрямованих на вирівнювання дисбалансу активів та пасивів у часі, на основі мінімізації витрат на погашення дефіциту ліквідності. Для цього банку пропонуються такі методи: зменшення дефіциту ліквідності на основі стратегії придбання ліквідності та мобілізації активів.

ВИСНОВКИ

Дослідивши теоретичні та практичні основи забезпечення ліквідності та платоспроможності АТ КБ «Приватбанк» можна зробити наступні висновки:

Враховуючи поняття «ліквідність», було встановлено, що термін означає простоту купівлі та продажу, перетворюючи значні цінності у фонди. Ліквідність комерційного банку - це його здатність виплачувати свої борги вчасно. Тому банк буде ліквідним, якщо обсяг наявних коштів та інших ліквідних активів є достатнім для виконання таких зобов'язань. Наразі не існує єдиної точки зору щодо визначення цього поняття, оскільки кожен автор його трактує по-різному, але вважається, що існує два загальних погляди. Перший визначає ліквідність банку як здатність використовувати частину активів банку як грошові кошти або його швидке перетворення у грошові кошти, а також здатність активів зберігати номінальну вартість без змін. Друга трактує ліквідність банку як якісну особливість предмета економічних відносин, як здатність своєчасно погашати свої зобов'язання.

Вивчивши методи оцінки ліквідності комерційних банків, дійшли висновку, що оцінка ліквідності на основі показників є найбільш доступною. Цей метод може бути використаний для визначення стабільності зобов'язань банку та потреби банку в додатковій ліквідності. Обчислюючи ці коефіцієнти, контролюється рівень ліквідності кредитних установ.

Так, у 2019 році АТ КБ «Приватбанк» продемонстрував високий рівень ділової та кредитної діяльності, в результаті чого прибуток Банку зріс у 2,5 рази і склав 32,609 млрд. грн., що є рекордним значенням як для Банку, так і для банківської системи . Україна.

Власний капітал Банку збільшився на 73,31%: з 31,464 млрд грн. до 54,529 млрд грн. Водночас у зазначений аналітичний період Банк не збільшував статутний капітал: станом на 1 січня 2020 року його обсяг залишався на рівні 206,060 млрд грн. Значне збільшення власного капіталу, показане АТ КБ «Приватбанк», заслуговує на позитивну оцінку. Структура зобов'язань майже не

перетерпіла змін. Кошти клієнтів зростали як в абсолютному так і у відносному значенні.

Як показують розрахунки, ліквідність установи банку, що аналізується, протягом періоду знизилась, але суттєвої загрози не спостерігається. Усі нормативи ліквідності банком дотримуються і перевищують установлені значення. Нема суттєвих фактів, які б свідчили про те, що станом на кінець 2017, 2018 та 2019 років показники ліквідності не відповідали нормативним значенням, встановленим вимогами інструкції про порядок регулювання діяльності банків в Україні.

В 2019 році теж існують проблеми в періоді менше 1 місяця та від 1 до 12 місяців, але вони не покриваються за рахунок інших періодів, тому ситуацію з фінансовими зобов'язаннями можна вважати незадовільною. Таким чином, банк має проблеми з ліквідністю у миттєвому та короткостроковому періоді та може стикнутись зі значним ризиком ліквідності.

Якість власного капіталу добра, показник адекватності регулятивного капіталу прийнятний. За результатами аналізу якості активів, проведеного Національним банком України в 2019 році, нестачі у капіталі не має. Показник адекватності регулятивного капіталу станом на 31 грудня 2018 року перевищує нормативне значення, встановлене Національним банком України, та середнє значення по банківській системі України Структура регулятивного капіталу дозволяє також підвищити рівень капіталізації за рахунок додаткового залучення коштів на умовах субординованого боргу.

Аналізуючи надійність та ліквідність банку на наступні 3 періоди, використовуючи лінійні та поліноміальні лінії тренду та функцію MS Excel, можна сказати, що банк має певні труднощі, і якщо він не почне його вдосконалювати, він втратить чималі гроші.

Для підвищення ліквідності комерційні банки повинні приділяти особливу увагу створенню своїх фінансових ресурсів, оскільки саме ліквідність забезпечує своєчасність, повноту та безперервність усіх грошових зобов'язань.

За результатами проведеного дослідження були запропоновані методи вдосконалення методичного підходу до розрахунку рівня ризику ліквідності АТ КБ «ПриватБанк» на основі показників, що використовуються для визначення рівня ризику ліквідності. За результатами його застосування, управління ліквідністю банку повинно розробити комплекс заходів, спрямованих на вирівнювання дисбалансу активів та пасивів у часі, на основі мінімізації витрат на погашення дефіциту ліквідності. Для цього банку пропонуються такі методи: зменшення дефіциту ліквідності на основі стратегії придбання ліквідності та мобілізації активів.

Банк також повинен мати необхідність ліквідності принаймні в короткостроковій перспективі, тобто банк повинен створити резерв ліквідності для погашення умовних зобов'язань. Політика банку щодо активних та пасивних операцій має значний вплив на рівень ліквідності банку, тому комерційні установи повинні контролювати управління такими операціями

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Авраменко В. Знецінення ліквідності банків // Вісник Національного банку України. – 1998. – № 9 . – с. 26–29.
2. Синки Дж. М. Управление финансами в Кб / Дж. М. Синки ; пер. с англ. – М. : Catallaxy, 2004. – 820 с.
3. Рид Э. Коммерческие банки / Рид Э., Картер Р. ; пер. с англ. – М. : Прогресс, 2003. – С. 327.
4. В.С. Стелмах, В.І. Міщенко. Ліквідність банку: окремі аспекти управління та світовий досвід регулювання та нагляду: Науково-методичні матеріали. — К.: НБУ. ЦНД. 2008. - 286 с.
5. Фінанси. Бюджет. Податки: національна та міжнародна термінологія: у 3-х т./ Ін-т світ. екон. і міжнар. відносин НАНУ, ДННУ «Акад. фін. управління»; за ред. Т. І. Єфименко. - Т. 2. - К, 2010. - С. 283-286
6. Бібліотека. – Текст. Дані. – Режим доступу <http://library.if.ua/books/59.html> (Дата звернення: 15.03.2018). – Назва з екрана.
7. Кречотун С. А. Планування в малому бізнесі [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.nbuv.gov.ua/portal/Soc_Gum/Ekpr/2011_56_2/statti/28.pdf
8. Довгань Ж. М. Фінансовий менеджмент у банку [Текст]: Навчальний посібник. – Тернопіль: Економічна думка, 2006. – 306 с.
9. Криклій О. А., Ребрик Ю. С. Система комплексного управління ліквідності банку [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://archive.nbuv.gov.ua/portal_soc_gum/fkd/2010_1/part2/21.PDF
10. Зайцева І. Сутність та значення основних бюджетів комерційного банку [Текст] / І. Зайцева // Формування ринкових відносин в Україні. – 2006. - №2. – с.82-88.
11. Сайт АТ КБ «Приватбанк» – Дані. – Режим доступу <https://privatbank.ua/> . - Назва з екрана.

12. Інструкція про порядок регулювання діяльності банків в Україні //Постанова Правління Національного банку України від 28.08.2001 р. № 368.

13. Бобиль В. В. Удосконалення моделі оцінки фінансової стійкості сучасної банківської системи / В. В. Бобиль // Збірник наукових праць Дніпропетровського національного університету залізничного транспорту імені академіка В. Лазаря-на. Проблеми економіки транспорту. – 2014. – Вип. 2. – С. 11-18.

14. Вовк В. Я. Забезпечення фінансової стійкості банківської системи в умовах кризи / В. Я. Вовк, Ю. В. Дмитрик // Науковий вісник: Фінанси, банки, інвестиції. – 2015. – № 2. – С. 41 – 44.

15. Закон України «Про банки і банківську діяльність» від 07.12.2000 № 2121-III // <http://zakon.rada.gov.ua/>

16. Інструкція НБУ «Про порядок регулювання діяльності банків в Україні» від 26.10.2001 №841/6032 // <http://zakon.rada.gov.ua/>

17. Крухмаль О. В. Оцінка фінансової стійкості банків: інформаційне і методичне забезпечення: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук : спец. 08.00.08 «Гроші, фінанси і кредит» / О. В. Крухмаль. – Суми, 2016. – 20 с.

18. Олійник А. В. Управління фінансовою стійкістю банків / А. В. Олійник, Г. С. Сущук // Вісник Хмельницького національного університету. – 2014. – № 5, Т. 4. – С. 159-163.

19. Офіційний сайт Національного банку України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.bank.gov.ua>

20. Примостка Л. О. Фінансовий менеджмент у банку. – К.: КНЕУ, 2004. – 468 с.

21. Рисін В. В. Забезпечення та оцінка фінансової стійкості банку в умовах нестабільності / В. В. Рисін // Вісник УБС НБУ. – 2013. – № 2. – С. 70 – 74.

22. Смоляк В. А. Теоретичні підходи до визначення фінансової стійкості банку / В. А. Смоляк, О. Л. Кузенко // Управління ризиком. – 2013. – № 5. – С. 45 – 46.

23. Фінансова звітність банку - Текст. Дані. – Режим доступу <https://privatbank.ua/>. - Назва з екрана.
24. Якимова І. Методика оцінки фінансової стійкості банків у США / І. Якимова // Фінансовий ринок України. – 2015. –№ 1. – С. 33-35.
25. Адамик Б. П. Центральний банк і грошово-кредитна політика : Підручник. 2-ге видання, доп. і переробл. –К.: Кондор, 2011. –416 с.
26. Бодрова Н. Управління ліквідністю комерційних банків на основі стратегії трансформації активів /Н. Бодрова // Вісник УБС НБУ. -2012. -№ 1. -С. 185-188.
27. Васюренко О.В., Волохата К. О. Економічний аналіз діяльності комерційних банків: Навчальний посібник. -К.: Знання, 2006 –463с.
28. Постанова КМУ «Де які питання забезпечення стабільності фінансової системи № 961 від 18.12.2016 р. [Електронний ресурс] / Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua>
29. Річна фінансова звітність АТ АТ КБ «Приватбанк» 2017-2019 рр.[Електронний ресурс]. –Режим доступу: <https://privatbank.ua/>
30. Фінанси: підручник / за ред. С. І. Юрія, В. М. Федосова ; Мін-во освіти і науки України. –К. : Знання, 2008. –611 с.
31. Щибиволок З. І. Аналіз банківської діяльності: навч. посіб. / З.І. Щибиволок.–К. : Знання, 2006. –311 с.

ДОДАТКИ

АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО КОМЕРЦІЙНИЙ БАНК "ПРИВАТБАНК"
Окремий звіт про фінансовий стан

У мільйонах українських гривень	Прим.	31 грудня 2019	31 грудня 2018
АКТИВИ			
Грошові кошти та їх еквіваленти та обов'язкові резерви	6	45 894	27 360
Заборгованість банків	7	27 118	-
Кредити та аванси клієнтам	8	59 544	50 140
Інвестиційні цінні папери:			
- за справедливою вартістю через прибуток чи збиток	9	84 680	86 244
- за справедливою вартістю через інший сукупний дохід	9	66 602	79 299
- за амортизованою собівартістю	9	875	14 538
Поточні податкові активи		2 257	184
Інвестиції в дочірні та асоційовану компанію/Інвестиції в дочірні компанії		155	30
Інвестиційна нерухомість		3 379	3 340
Активи з права користування	10	1 716	-
Основні засоби та нематеріальні активи	11	4 764	3 793
Інші фінансові активи	12	2 210	2 743
Інші активи	13	9 285	8 899
Майно, що перейшло у власність банку як заставодержателя		1 244	1 361
Активи, утримувані для продажу	14	-	117
ВСЬОГО АКТИВІВ		309 723	278 048
ЗОБОВ'ЯЗАННЯ			
Заборгованість перед НБУ	15	7 721	9 817
Заборгованість перед банками та іншими фінансовими організаціями		201	195
Кошти клієнтів	16	240 621	231 055
Зобов'язання орендаря з лізингу	32	1 748	-
Відстрочене зобов'язання з податку на прибуток	24	121	136
Інші фінансові зобов'язання	17	1 522	2 249
Резерви та нефінансові зобов'язання	18	3 260	3 132
ВСЬОГО ЗОБОВ'ЯЗАНЬ		255 194	246 584
КАПІТАЛ			
Акціонерний капітал	19	206 060	206 060
Емісійний дохід	19	23	23
Резерв переоцінки будівель	11	614	687
Нереалізований збиток від інвестиційних цінних паперів		(1 274)	(3 303)
Результат від операцій з акціонером		12 174	12 174
Загальні резерви та інші фонди	19	6 850	6 211
Накопичений дефіцит		(169 918)	(190 388)
ВСЬОГО КАПІТАЛУ		54 529	31 464
ВСЬОГО ЗОБОВ'ЯЗАНЬ ТА КАПІТАЛУ		309 723	278 048

Затверджено та підписано 29 квітня 2020 року.

Г. Ю. Самаріна
Голова Правління

Г. Ю. Самаріна
Заступник Голови Правління
(з питань фінансів)

В. В. Ярмоленко
Головний бухгалтер

АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО КОМЕРЦІЙНИЙ БАНК "ПРИВАТБАНК"
Окремий звіт про прибуток чи збиток та інший сукупний дохід

У мільйонах українських гривень	Прим.	2019 рік	2018 рік
Процентні доходи	20	33 841	30 754
Процентні витрати	20	(14 174)	(14 002)
Чистий процентний дохід		19 667	16 752
Відрахування до резерву на зменшення корисності	21	(4)	(6 089)
Чисті процентні доходи після вирахування резерву на зменшення корисності		19 663	10 663
Доходи за виплатами та комісійними	22	24 575	19 590
Витрати за виплатами та комісійними	22	(6 386)	(4 402)
Прибутки мінус збитки від операцій з іноземною валютою та своп-контрактів		2 589	1 983
Прибутки мінус збитки від переоцінки іноземної валюти		6 510	1 145
Прибутки мінус збитки від реалізації інвестиційних цінних паперів за справедливою вартістю через інший сукупний дохід		8	3
Збитки мінус прибутки від переоцінки інвестиційних цінних паперів за справедливою вартістю через прибуток чи збиток		(1 526)	(3 085)
Прибутки(збитки) від оцінки будівель та інвестиційної нерухомості		4	(553)
Зменшення корисності майна, що перейшло у власність банку як заставодержателя		(134)	(13)
Відновлення зменшення корисності асоційованої компанії		8	-
Адміністративні та інші операційні витрати	23	(14 815)	(13 988)
Інші чисті доходи		2 113	1 446
Прибуток до оподаткування		32 609	12 789
Кредит з податку на прибуток	24	-	9
Чистий прибуток за рік		32 609	12 798
Інші сукупні доходи(витрати):			
<i>Статті, які будуть у подальшому рекласифіковані у прибуток чи збиток:</i>			
Фінансові інструменти, що визнаються за справедливою вартістю через інший сукупний дохід:			
- Нереалізований прибуток(збиток) від переоцінки		2 037	(1 872)
- Прибуток, що рекласифіковано до складу прибутків чи збитків		(8)	(3)
- Зміни у резерві під очікувані кредитні збитки		-	-
- Податковий ефект		-	-
<i>Статті, які не будуть рекласифіковані у прибуток чи збиток:</i>			
Будівлі:			
- Переоцінка будівель		(70)	2
- Податковий ефект		15	(1)
Інші сукупні доходи(витрати)		1 974	(1 874)
ВСЬОГО СУКУПНИХ ДОХОДІВ ЗА РІК		34 583	10 924
Базисний та скоригований дохід на акцію щодо прибутку, який належить акціонеру Банку (у гривнях на акцію)	19	44,31	17,39

Затверджено до випуску та підписано 29 квітня 2020 року.

Г. Ю. Самаріна
 Заступник Голови Правління
 (з питань фінансів)

В. В. Ярмоленко
 Головний бухгалтер

РЕЦЕНЗІЯ

на кваліфікаційну роботу студентки Національного технічного університету «Дніпровська політехніка» Навчально-наукового Інституту економіки Фінансово-економічного факультету за спеціальністю 072 «Фінанси, банківська справа та страхування» на тему «Визначення надійності та ліквідності кредитної установи (на прикладі АТ КБ «ПриватБанк»)» Раєвської Ірини Сергіївни

Кваліфікаційна робота виконана на актуальну тему, тому що управління ліквідністю банку є складним багатофакторним процесом, який передбачає не тільки мінімізацію ризику ліквідності, але й виконання основної мети діяльності - нарощування прибутку, тому має особливе значення для банку.

В дипломній роботі розглянуті існуючі теоретико-методичні основи визначення надійності та ліквідності кредитних установ..

Відповідно до результатів аналізу надійності та ліквідності зроблені висновки щодо результативності та економічної доцільності функціонування банку та здійснено планування надійності та ліквідності банку, розраховані прогностні показники. Отримані результати можуть бути використані АТ КБ «ПриватБанк» для забезпечення ліквідності та надійності в майбутніх періодах.

Зміст та структура роботи відповідає отриманому завданню та вимогам до дипломних робіт бакалавра. Робота виконана самостійно, з використанням літературних джерел, законодавчої і нормативної бази.

Рекомендовано присвоєння Раєвській Ірині Сергіївні ступеня «бакалавр» за спеціальністю 072 «Фінанси, банківська справа та страхування» з оцінкою «відмінно».

Керівник відділення №97
АТ КБ «ПриватБанк»

Шпорт О.М.

В.о. ректора НТУ «ДП»
акад. НАН України
проф. Півняку Г.Г.

ЛИСТ – ЗАМОВЛЕННЯ

Просимо Вас надати можливість студентці групи 072-18зск-1 фінансового-економічного факультету Навчально-наукового Інституту економіки НТУ «Дніпровська політехніка» за спеціальністю 072 «Фінанси, банківська справа та страхування» Раєвській Ірині Сергіївні виконати кваліфікаційну роботу на тему «Визначення надійності та ліквідності кредитної установи (на прикладі АТ КБ «ПриватБанк»)» з використанням обліково-економічної інформації фінансової установи.

Тема роботи є актуальною для даної фінансової установи, тому що завдання, поставлені в роботі, вирішують реальні проблеми фінансової установи і можуть бути використані з метою підвищення результативності та ефективності її діяльності.

Фінансово-економічна інформація, передана для виконання кваліфікаційної роботи, підпадає під дію внутрішнього «Положення про комерційну таємницю» та не підлягає оприлюдненню.

Керівник відділення №97
АТ КБ «ПриватБанк»

Шпорт О.М.

ВІДЗИВ

на кваліфікаційну роботу студентки групи 072-18зск-1 Раєвської Ірини Сергіївни «ВИЗНАЧЕННЯ НАДІЙНОСТІ ТА ЛІКВІДНОСТІ КРЕДИТНОЇ УСТАНОВИ (НА ПРИКЛАДІ АТ КБ «ПРИВАТБАНК»)), яка представлена для присвоєння ступеня «бакалавр» кваліфікації «бакалавр фінансів, банківської справи та страхування» за спеціальністю 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»

1. *Мета дипломної роботи* — полягає в плануванні надійності та ліквідності АТ КБ «ПриватБанк» та заходів, спрямованих на їх покращення.

2. *Обрана тема актуальна* у зв'язку з тим, що банківські установи приділяють особливу увагу ліквідності, адже вони здійснюють свою діяльність не тільки за рахунок власних, але й за рахунок коштів вкладників, позичальників.

3. *Тема кваліфікаційної роботи бакалавру* безпосередньо пов'язана з об'єктом діяльності бакалавра спеціальності «Фінанси, банківська справа та страхування» планування діяльності банку.

4. *Задачі кваліфікаційної роботи* містять елементи аналізу, що відповідає вимогам освітньо-кваліфікаційної характеристики бакалавра.

5. *Автором використані* теоретико-методичні підходи щодо визначення надійності та ліквідності банку.

6. *Робота з керівником роботи та інновації запропонованих рішень.* Студентка Раєвська І.С. відвідувала консультації, та прислухаючись до порад керівника виконувала роботу самостійно. *Кваліфікаційна робота* містить обґрунтування планових показників діяльності банку.

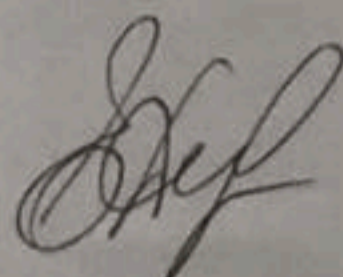
7. *Самостійність при виконанні та оформленні результатів досліджень.* Ступінь самостійності при виконанні кваліфікаційної роботи ст. Раєвської І.С. достатня.

8. *Виконання презентації.* Презентація віддзеркалює основні положення кваліфікаційної роботи.

9. *Дотримання стандартів.* Оформлення пояснювальної записки виконано в основному у відповідності зі стандартами ЄСКД.

10. *Робота Раєвської І.С. отримала позитивну оцінку зовнішнього рецензента.*
Таким чином констатуємо, що кваліфікаційна робота Раєвської І.С. рекомендується до захисту з оцінкою 78 балів.

Науковий керівник
кваліфікаційної роботи бакалавра
к.е.н., доцент.

О.Ю. Доценко